Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 622 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 30 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1886 (Ն. Տ.) 11 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1886 — 6 ՃԷՄԱԶԻ ԻԿ. ԷՎՎԷԼ 1303

40 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՊԻՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ եւ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դահեկան տրամով	200
» » Վեցամեայ » »	100
» » Եռամսեայ » »	50
Գաւառաց » եւ տեղական թղթատարով՝ տարեկան » »	240
Գաւառաց համար եւ տեղական թղթատարով՝ վեցամսեայ » »	120
Օտար երկիրներ, տարեկան փոխանակ	56
» » վեցամսեայ »	28

Դուրս գրկուած լրագրաց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է։
Խմբագրութեան գրկուած նամակ կամ գրութիւն եւ չարուիր։

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 29 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, 1886

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՒԱՑԻՆ ՅՈՅՑ — ԿԻՐԵՏԷ, ԱԹԷՆՔ, ՊՈՒՐԲԷՇ — ԽՈՒՎԱԼԻՆԳ Ի ԼՈՆՏՈՆ. — Պ. ՉԷՄՊԷԼԼԷՑՆԻ ԾՐԱԳԻՐԷ — ՍԸՐ ՁԱՐԼԶ ՏԻԼՔԻ ԴԱՆՁ — ԱՆՕՐԻ ԳՈՐԾԱՒՈՐԷ Ց'ՍՊԱՆԻԱ.

Նաւային Յոյցը տեղի պիտի ունենա՞յ թէ ոչ.— Այս հարցման պատասխանը քանի մը ծանօթութիւններէ կախում ունի, զորս լիովին չունինք դեռ։ Օրինակի համար։ Չիմացուեցաւ տակաւին թէ Պ. Կլատսդոնի նախարարութիւնն ինչ ուղղութիւն կուտայ արտաքին աշխարհավարութեան ի մասին հելլենական խնդրոյ։ Եթէ Անգլիա պնդէ, տարակոյս չկայ թէ միւս Տէրութիւնք պատրաստ են մասնակցիլ Նաւային Յոյցի մը, թէեւ Ֆրանսա ձեռնպահ մնալու, կամ պարզ հանդիսատես լինելու երեւոյթն ունի։ Տէրութեանց նաւախումբք հետզհետէ համախմբեցան Միջերկրականի այն ետնանկեան մէջ, զոր կը կազմեն Պիրէն, Կրետէ եւ Իզմիր։ Այս նաւախմբոց տրուած հրամանն է «պատրաստ լինել առաջին ազդարարութեան վրայ դիմելու այն կէտերը, ուր իրենց ներկայութիւն հարկաւոր կրնայ լինել, արգիլելու նաւամարտ մը Յունաստանի և Թուրքիոյ միջեւ։» Այսպէս սահմանեալ, 1886ի Նաւային Յոյցը Տուլչինոյի նաւային Յոյցէն տարբեր հանգամանք մ'ունենալ կը թուի։ Թուրքիոյ և Դարատաղի խնդրոյն մէջ, Տէրութիւնք Թուրքիոյ վրայ ճնշում մ'ի գործ դնել կ'ուզէին, զՏուլչինեօ Դարատաղի յանձնելու համար։ Տէրութեանց միջեւ երեւցած համաձայնութենէն, քան թէ ո՛և է նաւային գործողութենէ զգաստեալ, կայս. Կառավարութիւնն իւր մեծ իմաստութեամբ փութաց զոհացուցիչ եղք մը տալ խնդրոյն։ Բայց Յունաստանի և Թուրքիոյ խնդրոյն մէջ, չի բաւեր լոկ համաձայնութեան ցոյց մ'ընել։ Այդ ցոյց ապաքէն երկիցս և երիցս տրուեցաւ, և Աթէնքի դահլիճը չզգաստուեցաւ, դէթ ըստ երեւութին։ Այս անգամ նաւային Յոյցին նպատակը պիտի լինի՝ իրական պատերազմի մը առաջն առնուլ։ Ասոր օրինակը չունինք դեռ. և հետաքրքրաշարժ պիտի լինէր տեսնել թէ երկու նաւատորմք — Յունաստանի և Թուրքիոյ — իրարու հետ կռուի բռնուած միջոցին, ուրիշ նաւատորմ մը ի՛նչպէս յայոգի պիտի միջատել, և զանոնք պիտի զատէ իրարմէ։ Կամ, եթէ Հելլէնք փորձեն զարնել Թուրքիոյ մէկ նաւահանգիստն, եւրոպական նաւատորմք ի՛նչ պիտի ընեն «առաջն առնլու համար» այս թշնամութեան։

Այս անգամ անչուշտ չի բաւեր գալ շարուիլ նաւահանգստի մը առջեւ, և դրօշներով զարդարուիլ, որպէս տարեդարձի մը առաւօտուն, ինչպէս եղաւ ի Տուլչինեօ։ Պէտք է կա՛մ զարնել և գրաւել հելլէն մարտանաւերն, — և այն ատեն վեց Տէրութիւնք Թուրքիոյ, հետ գործնականապէս դաշնակցած կը լինին, — և կա՛մ պարզ հանդիսատես լինել, լռելի յամառ և տարգլուխ հելլէնք բան չհասկնալ պիտի ձեւացնեն։ Եթէ այսպէս Տէրութեանց նաւախմբերուն քանելիք ընթացքը կանխաւ սահմանել դիւրին չէ, ոչ նուազ դժուար է հասկնալ թէ հելլէնք ի՞նչ պիտի ընեն այն նաւային ոյժերով որովք տրուն պէս պարծենալու յանդգնութիւնն ունին։ Թուրքիոյ նաւահանգիստները պիտի զարնեն եղեր. բայց այն նաւահանգիստք — Իզմիր, Սելանիկ, Բիրաս, Միտիլլի, և Հն — առաւելապէս յոյն վաճառականաց շահաստանն են, այն վաճառականաց որոց դրամական նպաստներն Աթէնքի կառավարութեան ընձեռած են և կրնան ընձեռել պատերազմին ջիղերը։ Զանոնք զարնել՝ հելլենութեան նիւթական շահուց զլանալ է։ Բայց արդեօք Բանարիս ծովակալին զրահաւորները, փայտեայ արբենթացներն և պողպատեայ ծովամրակիրներն օսմանեան նաւատորմը պիտի զարնեն։ Այս անկարելի է։ այն գերազանց պատճառաւ որ, ըստ ամենայն երեւութից, Կայսերական Կառավարութիւնը, վեց Տէրութեանց խորհրդոյն անսալով, թող չպիտի տայ որ իւր նաւատորմ Դարդանելէն դուրս ելնէ, և Դարդանելէն ներս ո՛չ թէ Յունաստանի, այլ Անգլիոյ նաւատորմն իսկ չի կրնար մտնել, երբ անգամ մը պաշտպանութեան վիճակի մէջ դրուած է ծովային այն գեղանց դիրք։ Այսպէս, երբ մի կողմէ նաւային Յոյցին էութիւնն հասկնալ անհնար է, միւս կողմէ հելլէնօ-Թուրք նաւային պատերազմի մը ասպարէզը սահմանել կարի դժուար է։ Իսկ ցամաքի կողմէ, ապահով կրնանք լինել թէ Յունք անխելքութիւնն այնչափ յառաջ չեն տանիր որ այն կողմէ նախայարձակ լինին։

Թուրքօ-պուլկար համաձայնութեամբ, Արեւելեան Տաղնապին հանգոյցներէն մին քակուեցաւ արդէն։ Եթէ Պուքրէշի մէջ սկսուած բանակցութիւնք յանգին սերբօ-պուլկար հաշտութեան, ուրիշ հանգոյց մ'ալ կը քակուի, և այն ատեն հելլենական հանգոյցն ինքնին լուծուելու վիճակին մէջ կը մնայ։ Պ. Էնուսարա Ֆրիմէն անգլիացի համալսարանական դասախօսն, երեւելի բարեկամ հելլենութեան, Թուրքիոյ մէջ հեգնելով հանդերձ «Մեծ Տէրութեանց» սպառնալից ընթացքն ընդդէմ տկար պետութեան մը, և ջատագովելով հանդերձ Յունաստանի կարծեալ իրաւունքները, խորհուրդ կուտայ հելլէն ազգին, առ ի խոհեմութիւն, զգուշանալ Թուրքիոյ հետ պատերազմէ մը։ Թերեւս, կ'ըսէ, յաջողութեան յոյսեր կենային Պալքանեան Տաղնապին առաջին աւուրց մէջ, յանկարծական գործողութեամբ մը։ Հիմա պատեհ առիթն անցած է Յունաստանի համար. «գործողութիւն մը» յաջողութեան յոյս չի կրնար տալ, և հետեւապէս, «թէեւ Մեծ Տէրութիւնք իրաւունք չունենան հրամաններ տալու Յունաստանի,» բայց Դէպոդ Թագաւորին կառավարութիւնը կը պարտի անսալ խոհեմութեան, և «առ այժմ» հրաժարիլ յանդուգն ընթացքէ մը։ Փոքր ազգաց ընդդէմ Մեծ Տէրութեանց իրաւանց վրայ Պ. Ֆրիմէնի կարծիքները ո՛ր աստիճան հիմնաւոր կամ անհիմն լինին, իւր եզրակացութիւն անչուշտ բանաւոր է, եւ կ'երեւի թէ Յունաստանի ամէն բարեկամք ի վերջոյ խորհուրդ պիտի տան Յունաց՝ խաղաղիլ, հանդարտիլ, շատանալ այն աղմուկով զոր ուժ տարուց մէջ երրորդ անգամ լինելով յարոյց, և ըստ ծանուցեալ բանաձեւոյն՝ «Սպասել լաւագոյն օրերու։»

* * *

Անգլիոյ մայրաքաղաքին մէջ գործաւորներու խռովութիւն մը և խանութներու աւարառութիւն մը ծանր եղելութիւն մ'է, որովհետեւ կարի հազուագէպ է։ Անգլիոյ աղքատ դասերը Ֆրանսայի աղքատ դասերէն աւելի խեղճ կրնան լինել. բայց միշտ աւելի խաղաղ են և աւելի կարգապահ։ Որպէս զի Լոնտոնի մէջեղն այնպիսի աղմկալից և ազատալից ցոյց մ'ընելու հարկն զգացած լինին, պէտք է ենթադրել թէ տեղի ունեցածը լոկ փողոցային կռիւ մը չէ, այլ աւելի կամ նուազ կազմաւորեալ շարժում մ'է, չքաւոր դասուց մէկ շարժումն է ընդդէմ ընչեղ դասուց, կալուածատերաց և դրամատերաց։ Եւրոպիոյ ուրիշ ո՛չ մէկ երկրին մէջ կան աւելի մեծ կալուածատէրներ քան յԱնգլիա, կամ աւելի հարուստ դրամատէրներ, մինչ Եւրոպիոյ ուրիշ կարգ մը երկրաց մէջ գործաւորք և հողագործք աւելի բարեկեցիկ են քան յԱնգլիա։ Այս ընդհանուր այլ անսուտ բացատրութենէ դիւրաւ կը հասկցուի թէ Անգլիոյ չքաւոր դասերն ո՛ր աստիճան իրաւունք ունին յուզուելու, և Խորհրդարանին մէջ և Խորհրդարանէն դուրս ուշադրութիւն հրաւիրելու իրենց անախանձելի վիճակին վրայ։ Բարեմտ հետ ընտրողութեան իրաւունքն ընդարձակեցաւ, գործաւորք և հողագործք իրենց մէջէն երեսփոխաններ ընտրելով զրկեցին ի Խորհրդարան, ուր անոնց ձայնն արդէն զգալի է։ Եւ չէ մոռցուած թէ դարձեալ գործաւորական ցոյցերու շնորհիւն էր որ Պահպանողականք յանձն առին ընտրողութեան իրաւունք շնորհել այս խոնարհագոյն դասուց։ Լոնտոնի լրագիրք «սաստիկ զայրոյթ» կը յայտնեն եղեր գործաւորական խռովութեանց համար, եւ «խիստ պատիժ» կը պահանջեն եղեր։ Կեղծաւորական խօսքեր։ Աշխարհի ամենէն հարուստ, ամենէն մեծ, ամենէն ազդեցիկ լրագրաց գլխաւորները Լոնտոնի մէջ կը հրատարակին. և սակայն այս մեծ լրագիրք, Թայմսէն ընկեալ, ընչատէր դասուց գործիքն են ամենէն առաջ։ Թայմս շատ մեծ խնդրոց մէջ մեծ ազդեցութիւն բանեցուցած է. «Խրիմեա պատերազմն ինք մը զրած է», բայց իւր հարիւրամեայ պատմութեան մէջ մարդ ի զուր կ'որոնէ ծառայութիւն մը անգլիական ընկերութեան խոնարհագոյն դասերուն։ Ընդհակառակն, ազատական Վարչութեանց ձեռամբ կէս դարէ հետէ ի գործ դրուած ժողովրդային բարենորոգմանց միշտ աւելի կամ նուազ ընդդիմացած է Թայմս, և եթէ այսպէս է Թայմս, աւելորդ է փնտռել Սդոնոգրի, Տեյլ Թելեկրաֆի, Մորնինգ Փոսթի (Հավասի Հեռագրոյն ակնարկած «առաւօտեան» լրագրաց) կենսագրութիւնները։ Խորհրդարանն ալ Թայմսին պէս էր մինչև անցեալ տարի։ Բայց այս տարի ամենէն առաջ պահպանողական-ազնուապետական Վարչութիւն մը փորձով տեսաւ թէ գո՛նէ երեսփոխանութիւնն այսուհետեւ տարբեր ոգի մը պիտի կրէ, և թէ Թայմի և Լոնտոնի (մէկէ զատ) բոլոր մեծ թերթերուն պաշտպանութիւնը չի կրնար գինք ազատել ժողովրդային տարրին դատապարտութենէն։ Աւելորդ է դուշակել թէ, Պ. Կլատսդոնի ազատական-ժողովրդական Վարչութիւնը Լոնտոնի հարուստ թերթերուն պահանջած խստութիւններն ի գործ չդնի դնէ Լոնտոնի այս խեղճ գործաւորներու վրայ։ Թերեւս ամենէն վայրագները մէկ մէկ թեթեւ պատիժ կրեն, բայց անտարակոյս Նախարարութիւնն աւելի հոգ պիտի տանի ցաւերը դարմանելու, քան ծայրայեղութիւնները պատժելու։ Եւ ցաւերը դարմանելու միջոցներ արդէն կան առաջարկուած։ Պ. Զէմպըրլէյն, Պ. Ճոն Մորլի և Սըր Զարլզ Տիլք, Անգլիոյ Արմատականաց այս երեք նշանաւոր պարագլուխներն, որք առաջնակարգ քաղաքագէտի համբաւն ու հմտութիւններն ունին, արդէն կարգ մը ծրագրեր ունին ներկայացուցած հանրային կարծեաց դատաստանին, և Խորհրդարանին մէջ իրենց նախարարական ազդեցութիւն ի գործ պիտի դնեն տակաւ առ տակաւ իրագործելու համար զանոնք։ Այս Պարոնայք կ'առաջարկեն (Ա.) Մեծ կալուածատերաց հողերը գծել Կառավարութեան դրամով, և բաժնել մշակներուն, որք տարուէ տարի մէկ մէկ փոքր գումար վճարելով, տէր լինին անոնց, մինչ այսօր կա՛մ վարձու կը բռնեն հողերն, և կա՛մ աւարաբերով կը բանին։ (Բ.) Աղքատ դասուց վրայ ծանրացող տուրքերը թեթեւցնել՝ հարուստ դասուց վրայ յառաջատուական տուրք մը դնելով։ (Գ.) Ժառանգութեանց տուրքերն աւելցնել՝ հարուստ ժառանգութիւններէն մեծագոյն բաժին մը հանելով ընդհանուր հասարակութեան։ (Դ.) Նախնական դաստիարակութիւնը ձրի ընել ընդհանրապէս։ (Ե.) Անկիւքան և սկզբնական կղերին, մանաւանդ բարձրաստիճան կղերին, պահպանութեան յատկացեալ մեծամեծ կալուածներն աշխարհականացնել, յանձնելով քաղաքային և թաղային սնուցիչներու, ընդհանուր հասարակութեան օգտին համար։ (Զ.) Իւրաքանչիւր գաւառի ներքին պիտոյից տնօրինումն յանձնել նոյն գաւառի Երեսփոխաններէն բաղկացեալ Գաւառական Ժողովներու, սկզբնական Լոնտոնէ, որ տակաւին չունի ժողովրդային սկզբամբք ընտրեալ Քաղաքային Խորհուրդ մը։

Մինչեւ որ այս և այսպիսի հիմնական բարենորոգումներ չդործադրուին ի սփոփանս տառապանաց չքաւոր դասուց, չպիտի զարմանանք տեսնելով հեռագրեր, որք Դրաքիլարը-Գուէյրի խռովութեանց նման դէպքեր ծանուցանեն Անգլիայէն։ Մեծին Բրիտանիոյ ազնուական և ընչատէր դասերն, ոչինչ ընդհատ քան իրենց Եւրոպացի դասակիցները, սովոր չեն տեղի տալ ժողովրդային պահանջմանց, մինչեւ որ ժողովրդային ճշմարիտ յուզման մը սպառնալից ծայրը չտեսնեն։

* * *

Լոնտոնի ցոյցին նման ցոյց մ'ալ նախնեաց շաբթու մէջ ի Մատրիտ տեղի ունեցաւ։ Քանի մը հարիւր պարսալ գործաւորք քաղաքային պաշտօնատան առջեւ գացին գործ և հաց պահանջելու։ Մատրիտի քաղաքային կառավարիչն ելաւ հանդիպիլ ամբոխն, հաւատացուցանելով թէ գործաւորաց դրժնդակ կացութիւնը կառավարութեան խորին ուշադրութեան առարկայ եղած է, և թէ պիտի աշխատուի գործ գտնել իրենց։ Ոմանք համոզուեցան, այլք յամառեցան, և հարկ եղաւ որ զինուորք և ոստիկանք միջամտեն, ամբոխը ցրուելու համար։

* * *

Վերեւ կ'ըսէինք թէ հելլենական խնդրոյն մէջ Պ. Կլատսդոնի նախարարութեան ընթացքին վրայ տեղեկութիւն չկայ դեռ։ Բայց յայտնի չէ մինչեւ իսկ թէ Անգլիոյ Նորագոյն նախարարութեան մէջ արտաքին գործոց նախարարը վերջապէս ո՛վ է, Լորտ Ռոզպէրի՞ թէ Սըր Զարլզ Տիլք։ Հավաս, որոն լուրեր հեռագրելու մէջ ոտն արդարեւ աքանչելի է, Պ. Հաների Ռոզֆոռի երեսփոխանութենէն հրաժարելուն ամենակարեւոր և կենսական (՞.՞.՞.) լուրը մեզ հաղորդել փութալով հանդերձ, մէջ մը թողուց զմեզ Լորտ Սալզպերիի յաջորդին նըկատմամբ ի Ֆորէյն Օֆիս, յետ հաղորդելոյ Տէյլի Նիւզի անչուշտ վաւերական ծանօթութիւնը թէ «Սըր Զարլզ Տիլք պիտի յաջորդէ Լորտ Ռոզպէրիի»։

Որովհետեւ Սըր Զարլզ Տիլք արդէն Լորտ Կրանվիլի տեղեկագրի եղած էր արտաքին գործոց նախարարութեան մէջ, և այժմ մեծ դիրք մը կը բռնէ ազատական կուսակցութեան մէջ, խօսք կար թէ Արտաքին գործոց նախարարը Սըր Զարլզ պիտի լինէր։ Բայց, ինչպէս արդէն ծանուցինք, Սըր Զարլզի դէմ բացուած դատը վերջացած չլինելով, կարելի չէր եղած նախարարական պաշտօն տալ նմա։

Վերջին Սուրհանդակաւ առնուած անգլ. լրագիրներէն կը տեղեկանանք թէ Սըր Զարլզի դէմ Պ. Քրոֆորտի բացած դատը տեղի պիտի ունենար այս երկուշաբթի։ Սըր Զարլզ ունի երեք փաստաբաններ, որոց մին է ազատական նախորդ վարչութեան Ընդհանուր Դատախազ Սըր Հէնրի Ճէյմս, միւսն ալ նորընտիր Ընդհանուր Դատախազ Պ. Զարլզ Ռուսէլ։ Ըմբերցողը գիտեն արդէն թէ Պ. Քրոֆորտ ունի դեռատի գեղեցիկ կին մը, այրին Սըր Զարլզի հանգուցեալ եղբօր։ Թէ բարկութեան վայրկենի մը մէջ այս կնոջ բերնէն փախած խօսքի մը վրայ յենլով, Պ. Քրոֆորտ կ'ամբաստանէ զՍըր Զարլզ թէ գլուխէ հանած է զիւր կին։ Թէ ո՛չ որ հաւատ կ'ընծայէ այս ամբաստանութեան, որոյ հրատարակումէն ետքն, ի նըշան մեծի համարման, անգլիացի երեւելի այրի տիկին մը իւր ձեռքն առաջարկած էր Սըր Զարլզի, որ կինն է այժմ։

Դատին ելքն անհամբերութեամբ կ'ըսպասուէր։ զի այս դատ, ամիսներէ հետէ արդեւք լինելով Սըր Զարլզի քաղաքական գործունէութեան, հանրային կարեւորութիւն մը ստացած էր։ Հավաս, որ Բարիզեան երկրորդական և երրորդական դէպքերը մեզ կը հաղորդէ գովելի կանոնաւորութեամբ, չծանոյց այս դատին ելքն, որ հարկաւ վերջացած է հիմակ։ Սըր Զարլզ արդարացած պէտք է լինի, որպէս զի Տէյլի Նիւզ կարենայ ենթադրել թէ Արտաքին գործոց Նախարար պիտի լինի։ Խեղճ Լորտ Ռոզպէրի։ հազիւ կէս շաբաթ վարած պիտի լինի այն պաշտօն, յորում փայլած են Բալֆիսդոն, Ռուսէլ, Ֆլարէնտոն, Կրանվիլ և Սալզպերի։

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԹԱԳԱՒՈՐ ՄԸ. Պաւիերայի Լուի Թագաւորին տարօրինակութեանց վրայ մի քանի անգամ գրուած է արդէն։ Ծանուցուած է թէ ինչպէս իւր պարտատերաց դատ բացած են իրեն դէմ, և շահած, և թէ ինչպէս արքայական պալատն անոնցմով պաշարուած է, ի մեծ գայթակղութիւն ժողովրդեան։ Վերջապէս, այս անհոգ, անզգայ Թագաւոր, խելքը միտքը Վակնէրի երաժշտութեան տրուած, հաճեր է անսալ Մայր-Թագուհւոյն թախանձանաց, և քննել տուեր է իւր ելմտական վիճակ, յորմէ տեսնուեր է 800,000 անգլ. ոսկւոյ պարտք ունի։ բայց իւր անձնական կալուածոց և արժեթղթոց մէկ մասին վաճառմամբ, եւ ուրիշներն ալ գրաւի դնելով, կը յուսացուի կարգադրել այս պարտքերը։ Միւնիխի դրամատուն մը յանձն առեր է գումար մը փոխ տալ, ամենէն աւելի ադմուկ յարուցանող պարտատերաց բերանը գոցելու համար։ Որովհետեւ իւր հաշուոց քննութենէն երեւցաւ թէ Թագաւորին անձ-

—)(30)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԷՐՆ

ՄԱԹԻԱՍ ՍԱՆՏՈՐՖ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Ը.

ԱՆՏՐԷԱ ՖԷՐՐԱԹՈՅ ՁԿՆՈՐՍԻՆ ՏՈՒՆՆ

Սանտորֆ կոմս և Ստեփան Պաթորի նոյն միջոցին աւարտելու վրայ էին իրենց նախաճաշը զոր Մարիա պատրաստած էր նոցա ճաշասենեկին մէջ։ Քանի մը ժամու նինջ, երկու լաւ ճաշ և լաւ խնամարկութիւն կատարելապէս կազդուրած էր զանոնք։

—Է՛, բարեկամ, հարցուց Սանտորֆ կոմս երբոր Անտրէա Ֆէրրաթոյ տանը դուռը փակելով իրենց սենեակը մտաւ։

—Տի՛ր, պատասխանեց ձկնորսը, կը կարծեմ որ վախնալու բան մը չունինք առայժմ։

—Բայց ի՞նչ կը խօսուի քաղաքին մէջ, հարցուց Ստեփան Պաթորի։

—Կ'ըսուի թէ երկու օտարականք տեսնուեր են երէկ առաւօտ Լէմմէի ջրանցին եզրն։ . . . և դուք պէտք է լինիք՝ . . . տի՛ր . . . ։

—Արդարեւ մեք ենք, պատասխանեց Ստեփան Պաթորի։ մտակայ ապահանքի գործաւոր մը մեզ տեսած ու մատնած է։

Եւ աւերակ ապարանին մէջի իրենց թաքչած ժամանակ անցած եղելութիւնը պատմեց Անտրէա Ֆէրրաթոյի։

—Մեք չտեսանք զայն, պատասխանեց Սանտորֆ կոմս, այլ միայն լսեցինք։

—Յաւելի պարագայ մ'է այդ, ըսաւ Անտրէա Ֆէրրաթոյ, բայց կարեւորն այս է որ կորուսած են ձեր հետքը։ Սակայն եթէ կասկածուի իսկ թէ իմ տանս մէջ ապաստան գտած էք, կը կարծեմ թէ մատնութեան վախ չէք ունենար։ Բովանդակ Բովինեոյի բնակիչք համակիր են ձեզ։

—Այո՛, պատասխանեց Սանտորֆ կոմս, և չեմ զարմանար։ Այս գաւառաց բնակիչք բարի մարդիկ են։ Սակայն կը վախցուի աւտարական իշխանութիւններէն, որք ամեն ճիգ պիտի թափեն մեզ ձեռք անցնելու համար։

—Ձեզ համար քաջալերական է նաև, տի՛ր, ըսաւ ձկնորսն, այն գրեթէ ընդհանուր կարծիքը թէ դուք արդէն յաջողած էք Ադրիականէն անդին անցնիլ։

—Եւ Աստուա՜ծ տար, աւելացուց Մարիա ձեռներն իրար կցելով աղօթելու կերպիւ։

—Այնպէս պիտի լինի, սիրելի որդեակ, պատասխանեց Սանտորֆ կոմս կատարեալ վստահութեամբ, այնպէս պիտի լինի Աստուծոյ օգնութեամբ . . .։

—Եւ իմ, տի՛ր կոմս, պատասխանեց Անտրէա Ֆէրրաթոյ։ Այժմ ես իմ սովորական զբաղմանցս պիտի երթամ։ Ամեն մարդ սովորած է մեզ տեսնել, զիս և Լուիճի, ծովեզրին վրայ մեր ցանցերը կարկատելու կամ մեր նաւը մաքրելու զբաղեալ, և պէտք չէ փոփոխութիւն մ'ընել մեր սովորութեանց մէջ։ Մանաւանդ օդին վիճակն ալ հասկնալու պէտք ունիմ՝ գործի ձեռնարկելէ առաջ։ Ուստի հաճեցէք մնալ այս սենեկի մէջ, և բնաւ դուրս մի՛ ելնէք ասա՛, որ և իցէ պատճառաւ։ Ի հարկին, բնաւ կասկած չարթնցնելու համար, պարտիզին վրայ նայող պատուհանն ալ բացէք, բայց դուք սենեակին մէջ տեղը նստէք և ոչ պատուհանին մօտ։ Ես մէկ կամ երկու ժամէն կը վերադառնամ։

Զայս ըսելով՝ Անտրէա Ֆէրրաթոյ տուն դուրս ելաւ որդւոյն հետ, թողլով զՄարիա իւր սովորական գործոց զբաղիլ դրանն առջեւ։

Քանի մը ձկնորս կ'երթեւեկէին ծովեզրին վրայ։ Անտրէա Ֆէրրաթոյ, իւր ցանցերն աւազին վրայ փռելէ առաջ, ուզեց՝ նախազգուշաբար՝ քանի մը խօսք փոխանակել անոնց հետ։

—Արեւելեան հովը կը տիրէ, ըսաւ առնոցմէ մին։

—Այո՛, պատասխանեց Անտրէա Ֆէրրաթոյ, առջի օրուան փոթորիկն ազդուսպէս մաքրեց հորիզոնը։

—Հը՛, աւելացուց ուրիշ մը, սղոխը կրնայ զովանալ իրիկուան դէմ և բուռն քամիի փոխուիլ, եթէ հիւսիսային հովն ալ հետ խառնուի։

—Լա՛ւ, ըսել է թէ միշտ ցամաքային հով մը կ'ուզենանք, և ծովը բուռն չլինիր ժայռերուն մէջեւ։

—Տեսնե՛նք։

—Այս գիշեր ձուկի պիտի ելնե՞ս, Անտրէա՛։

—Անշուշտ, եթէ օդը ներէ։

—Բայց արգելքը . . .

—Արգելքը մեծ նաւերուն համար է, ոչ ձկնորսի նաւերուն, որք չեն հեռանար ցամաքէն։

—Աւելի լաւ։ վասն զի թոնամկանց վտաններ տեսնուեր են, որ հարաւի կողմէն կուգան, և պէտք է շուտով պատրաստել մեր գործիները։

—Ես թոնամկան որսալու չեմ երթար, ըսաւ Անտրէա Ֆէրրաթոյ։ եթէ ձուկի ելնեմ այս գիշեր, Օրսէրայի կամ Բարէնծոյի կողմերը կ'երթամ բռնիկ որսալու։

—Ինչպէս կ'ուզես՝ այնպէս ըրէ, մեք մեր ուռկանները ժայռերուն առջեւ պիտի նետենք։

—Դուք գիտէք։

Անտրէա Ֆէրրաթոյ և Լուիճի իրենց ցանցերը տարին աւազին վրայ փռեցին՝ աբեւէն չորցնելու համար։ Երկու ժամ յետոյ ձկնորսը տուն վերադարձաւ՝ պատուիրելով իւր որդւոյն որ բռնիկներն սպանելու ծառայող ճանկերը պատրաստէ։ Բռնիկը թոնամկանց տեսակէն խոշոր ձուկ մ'է կարմրագոյն։

Տան վայրկենի չափ իւր դրանը սեմին վրայ նստած ծխելէ յետոյ, Անտրէա Ֆէրրաթոյ իւր հիւրերուն քով դնաց, մինչ Մարիա կը շարունակէր աշխատիլ տանն առջեւ։

—Տի՛ր կոմս, ըսաւ ձկնորսն, հովը ցամաքէն կը փչէ, և չեմ կարծեր որ ծովն ալեկոծ լինի այս գիշեր։ Ուստի բնաւ հետք մը չթողլով փախչելու ամենէն պարզ և հեռեւաբար լաւագոյն միջոցն է նաւ նստիլ ինձ հետ։ եթէ յանձն կ'առնուք, այս իրիկուն ժամը տասնին միջոցները պէտք է չուենք։ Դուք ժայռերուն մէջէն կը սողոսկիք մինչեւ ալիքներուն հասած տեղն, առանց բնաւ տեսնուելու։ Անտի մակոյկս ձեզ կ'առնու նաւս կը տանի, և անմիջապէս կը չուենք, առանց ուշադրութիւն արթնցնելու։ Եթէ հովը սաստկանայ, ցամաքին երկայնութեամբ կը նաւարկեմ, այն կերպիւ որ աւտրիական սահմանագլխէն անդին տեղ մը տանիմ հանեմ զձեզ, Բաթարոյի բերաններէն դուրս։

—Եւ եթէ հովը չսաստկանայ, հարցուց Սանտորֆ կոմս, ինչ պիտի ընէք։

—Ծովուն բացը կ'ելնենք, պատասխանեց ձկնորսն, և Անդրիականն անցնելով՝ Բիմինիի կողմը կամ Բոյի բերանը կը հանեմ զձեզ։

—Ձեր նաւը կրնա՞յ Անդրիականն անցնիլ։

—Այո՛, պատուական նաւ մ'է կիսայարկ, զոր արդէն քանիցս փորձած եմ բուռն մրրիկներու ժամանակ։ Բայց եթէ քիչ մը վտանգ ալ կենայ, պէտք է յաչս առնուլ։։։

—Վտանգ յաչս առնո՛ւլ, պատասխանեց Սանտորֆ կոմս, մեզ համար յո՛յժ բնական է, վասն զի արդէն մեր կեանքը վտանգի մէջ է։ իսկ դուք, բարեկամ, ձեր կեանքը վտանգի դնէ՞ք . . .։

—Այդ իմ մտածելիք բանն է, տի՛ր կոմս, պատասխանեց Անտրէա Ֆէրրաթոյ, և ես իմ պարտականութիւնս միայն կը կատարեմ՝ զձեզ ազատել ուզելով։

—Ձեր պարտականութի՛ւնը։

—Այո՛։

Եւ Անտրէա Ֆէրրաթոյ պատմեց իւր կենաց այն միջադէպն, որոյ պատճառաւ հարկադրուեր էր Կորսիկայէն մեկնիլ, և թէ իւր ընելիք բարեգործութիւնն արդար հատուցումի մը պիտի լինէր իւր գործած չարեաց։

—Աղնի՛ւ սիրտ, գոչեց Սանտորֆ կոմս, յուզեալ ձկնորսին ըրած պատմութենէն։

Ցետոյ, չարունակեց.

—Բայց, թէ՛ Բաթարոյի բերաններն երթանք, թէ՛ Իտալիոյ ծովեզրն, հարկաւ քանի մ'օր բացակայութիւն պիտի ունենաք, որ կրնայ զարմանք պատճառել Բովինեոյի բնակչաց և կասկած արթնցնել։ Ուստի պէտք չէ որ մեզ ազատելէ զկնի դուք ձերբակալուիք . . .։

—Մի՛ վախնար, տի՛ր կոմս, պատասխանեց Անտրէա Ֆէրրաթոյ։ Ես երբեմն հինգ կամ վեց օր ծովուն վրայ կ'անցուցեմ մեծ ձկնորսութեանց ժամանակ։ Մնաց որ, կը՛ր-կին կ'ըսեմ, իմ մտածելիք բանն է այդ։ Այսպէս պէտք է ընել, և մեք ալ պիտի ընենք։

Ձկնորսին որոշումն անվիճելի էր, վասն զի թէ լաւագոյնն էր և թէ դիւրագործագոյնը, քանի որ իւր նաւն, ինչպէս ինք կը յաւատար, ծովուն վիճակէն վախ չպիտի ունենար։

(Շարունակելի)

յական գանձուն մատակարարութեան հոգ չէ տարուած, այս մատակարարութիւն նոր տնօրէններու յանձնուեցաւ։ Լուի Թագաւորին ապրելու արտասովոր եղանակին գալով, իւր մէկ յատկութիւն այն է որ անդիմադրելի է իւր նախաթարաց։ Նոքա օրերով կը փընտռեն Թագաւորն, հեռը խորհրդակցելու համար։ բայց ո՛չ Պալատան մէջ, ո՛չ Պալատէն դուրս, ո՛չ ոք գիտէ թէ Պաւիերայի ո՞ր անկիւնն, իւր բազմաթիւ և հոյակապ ապարանքներէ որո՞ւն մէջ կը գտնուի Լուի Թագաւորը։ Գիշերային ուղեւորութիւններ կ՚ընէ գոց կառքերով։ Եթէ երբեմն հաճի ունկն դնել իւր նախաթարաց, վարագոյրի մը ետև կը նստի, և իւր երեսը չի ցուցներ անոնց։ Իւր կարծիքները գրով կը յայտնէ, և իւր պետական գրութիւնք շատ լաւ խմբագրուած են, և յաճախ շատ խելացի դիտողութիւններ կը պարունակեն։ Իւր բոլոր արտակարգութեամբ հանդերձ, Պաւիերացիք չեն ուզեր գահազուրկ ընել իրենց Թագաւոր։ զի նորա եղբայր բոլորովին անկարող է ֆիզիքապէս, իսկ անգրանիկ որդին սատիկ կղերական և յետադէմ ձգտումներ ունի, մինչ Լուի Թագաւորը գոնէ ազատամտութեամբ կառավարելու առաւելութիւն ունի։ Անցեալ օր իրմէ արտօնութիւն կը խնդրուէր գատի ենթարկելու լրագրապետ մը, որ իրեն դէմ կոչս քննադատութիւններ պարունակող տետրակ մը հրատարակած էր։ Թագաւորը չտուաւ արտօնութիւն, ըսելով. «Թո՛ղ գրէ ինչ որ կ՚ուզէ. թաւական է որ ես ընեմ ինչ որ կ՚ուզեմ»։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեհ. Մակար Կաթողիկոսն ոսկի խաչ մը նուէր ղրկած է Պարիզ. քաղաքական փոխանորդ Դեր. Ռուսճուզլեան հօր։ Այդ խաչն, հանդերձ ոսկի շղթայով, թղթատարի միջոցաւ Ամեն Ս. Պատրիարք Հօր ղրկուած լինելով, Ն. Սրբազնութիւն Դեր. Փոխանորդ հօր յանձնեց զայն երէկ։

Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Ազգ. Վարչութիւնը մերժած է հոգելոյս Պատրիարքին ժառանգորդաց խնդիրն, որք Ն. Սրբազնութեան ամսականներն անվճար մնացած 60–70 հազար ղուրուշին վճարումը կը խնդրեին։ Վարչութիւնն իւր մերժողական պատասխանագիրը պատճառաբանած է, նկատելով թէ Ն. Սրբազնութիւն իւր Պատրիարքարանէն բացակայ և հրաժարեալ մնացած ամսոց թոշակներէն կամովին հրաժարած էր։ թէ Վարչութիւնն ի յարգանս Ն. Սրբազնութեան այն ատեն չէր ընդունած զայս, բայց Ներսէս Պատրիարք պնդած լինելով իւր մերժման վրայ, իւր կամքն յետ մահուան պարտաւորիչ կտակի մը պէտք կը ստանայ Վարչութեան համար, որ հետեւապէս պարտաւոր է նոյն ամսոց թոշակները չվճարել, զն. Սրբազնութիւնն հրաժարած համարելով։—Բաց ասոնց, մինչ Ն. Սրբազնութեան մեռած ինքն իւր ժառանգորդաց ապրուստն ապահովել կը բաւէ, Պատրիարքարանին համար ներկայ պարագայից մէջ ծանր բեռ մը պիտի լինէր վճարել 60–70 հազար ղուրուշ, երբ աւելի անմիջական պէտքեր երեսի վրայ կը մնան։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երկու օրէ ի վեր անհանգիստ լինելով, Պատրիարքարան չիջներ և Երուսաղէմատան մէջ կը տնօրինէ Պատրիարքարանի ընթացիկ գործերը։

Կ՚ըսուի թէ Երեւանի Ազգ. Ժողովոյ առաջիկայ նստին մէջ գրաւորապէս պիտի պահանջեն քննութեան մը բացումն այն «դաւաճան եկեղեցականաց ընթացքին վրայ», որք կաթողիկոսական խնդրոյն մէջ ռուս կառավարութեան դիմելով, Մելքիսեդեկ Սրբազանի դէմ չարախօսեր եւ Վեհ. Մակար Կաթողիկոսի հաստատումը պահանջեր են։

Ուսումն. Խորհրդոյ ԻԱ. նիստը գումարեցաւ երէկ ի Խորհրդարան Ղալաթիոյ, ատենապետութեամբ Իւթիւճեան Կարապետ էֆէնտիի։

Խորհուրդն զբաղեցաւ Պալատաս Հոգաբարձութեան երկու անդամոց միջև ծագած անհամաձայնութեան և Նառլը Գափուի ազգ. վարժարանաց վերաբերեալ խնդիրներով, ուսուցչական առժամեայ վիճակիր տուաւ Գէորգ էֆ. Յարիճեանի և ինչ ինչ տնօրինութիւններ ըրաւ։

Յաջորդ նիստը պիտի դումարի յառաջիկայ փետր. 7 ի ուրբաթ օրն։

Վաղը, Ազգ. Ժողովոյ նիստէն յետոյ, Խառն ժողովը ի նիստ պիտի գումարի Ղալաթիոյ Մատենադարանին մէջ։

Ցնտեռական Խորհրդոյ շաբաթական նիստը տեղի ունեցաւ այս երեքշաբթի ի Ղալաթիա։

Խորհուրդը՝ տեղեկանալով որ Էյուպի Ս. Եղիա եկեղեցւոյ նախկին Թաղ. Խորհրդոյ պաշտօնավարութեան քընննութեան համար կարգուած մասնախումբն, տեղական քննութեամբ, անցեալն մէջ տեղի ունեցած զեղծումներ երեւան բերած է, որոշեց ամբաստանեալ անձանց վերջնագիր մ՚ուղղել որպէսզի իրենց կողմէ ընտրեալ հաշուագէտ անձ մը միասին առնելով մինչև տասն և հինգ օր ներկայանան ի Պատրիարքարան և քննչաց տեղեկագրին պարունակած կէտերուն առջեւ արդարացնեն իրենք զիրենք։ Խորհուրդն որոշեց նաեւ սոյն պայմանաժամին լրանալէն յետոյ, օրինական միջոցներ ձեռք առնուլ ի հարկին։

Զբաղեցաւ նաեւ այլ և այլ թաղային հաշուական խնդիրներով։

Յաջորդ նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ չորեքշաբթի ի Պատրիարքարան։

ՀՐԱՒԻՐ

ԱՌ. ԱԶԳԱՑԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՍ

Ազգային Ժողովոյ ԺԶ նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ուրբաթ 31 Յունուար, ի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին Ղալաթիոյ։

Ասանք պիտի բացուի ժամ ճիշդ 3ին և փակուի 7 ½ին։

Հրաւիրեալ են Ազգային երեսփոխանք իրենց ազգատիպան պարտականութիւնը կատարելու փութալ։

Մնամ ազօթարար
Պարէնտ Կ. Պալեա
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

29 Յունվ. 1886

ԱՏԵՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

ՕՐԱԿԱՐԳ

1. Ընտրութիւն Խորհրդարանական Յանձնաժողովոյ վասն Խմբագրութեան Կանոնիկոնական տեղեկագրի։ (Շարունակութիւն վերջաբանի։)

2. Խնդիր վերաքննութեան Ազգային Սահմանադրութեան։

3. Խնդիր Ընծայարանի հաստատման։ (Տեղեկութիւն Նախագիծին և Հաստատելոյն Դիմաց։)

Ատենադպիր
Յ. Գուրգին

ՄԱՏՈՒՈՒՑԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Հոգաբարձութիւնս պարտք կ՚զգայ իւր շնորհակալութիւններն յայտնել առ Մեծ. Խաչիկ էֆէնտի Թահմիզեան որ իւր քառամեայ պաշտօնավարութեան միջոցին ջանացած է լիովին զմեզ գոհացնել իւր անխոնջ աշխատութիւնքներուն համար, և այսօր իւր անձնական տիրութեան պատճառաւ ցաւ ի սիրտ պարտաւորած է հրաժարիլ իւր պաշտօնէն։

Այս առթիւ Հոգաբարձութիւնս պարտք կը համարի հրապարակաւ նաեւ իւր ջերմ շնորհակալութիւններն յայտնել յիշեալ էֆէնտիի վարած աշխատութեանց մասին ի քաջալերութիւն։

Ի դիմաց Հոգաբարձութիւն Մաքրուհեան
Երկսեռ Վարժարանաց

Ատենադպիր — Ատենապետ
Տ. ՏԱՏԵԱՆ — Վ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ

26 յունվար 1886
Պէշիկթաշ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Դիտութեամբ կը ծանուցանենք թէ Վեհ. Ռուսիոյ Սենատը բարեհաճեցաւ չորրորդ կարգի Մեճիճիէ պատուանշան շնորհել ազգային երաժշտապետ Զուհաճեան Տիգրան էֆէնտիի։

Բարձր. Մեծ–եպարքոսն և Արտաքին գործոց Վեհ. նախարարն երէկ առաւօտ կայսր պալատ երթալով Վեհ. Սուլթանի ինչ ինչ հրամաններն ստացան և յետոյ Բ Դուռը գալով Նախարարաց Խորհուրդ գումարեցին ուր երկար խորհրդակցութիւնք տեղի ունեցան ներկայ խնդրոյ վրայ։

Բ. Դուռն երէկ իրիկուն նոր ծանուցագիր մը ղրկեց Մեծ Տէրութեանց, Արեւելեան Ռումելիի խնդրոյն նկատմամբ։

Մեծ Տէրութիւնք, Պուլգարիայի մէջ տեղի ունեցած խաղաղութեան բանակցութեանց մասին ինչ ինչ զեկուցումներ ըրած են Բ. Դրան։ Այս զեկուցմունք բարեկամական հանդամանք մը կը կրեն և կայս. կառավարութեան շահուց բոլորովին համաձայն են։ Տէրութիւնք դարձեալ յայտարարած են թէ կը փափաքին. որ խաղաղութիւն անվթար մնայ, և թէ խաղաղութեան բանակցութեանց միջոցին Պերլինի դաշնագրոյն ձեռք չդպցուին Տէրութիւնք ի վերջոյ յանձնարարած են որ Արեւելեան Ռումելիի խնդիրն, որ կայս. կառավարութեան ներքին խնդրոց կը վերաբերի, վիճաբանութեան և խորհրդակցութեան առարկայ չլինի խաղաղութեան բանակցութեանց մէջ։ Միանգամայն կը պահանջեն որ իրենց Պուքրէշի դեսպանները շարունակաբար տեղեկութիւն հաղորդեն իրենց թէ խաղաղութեան բանակցութիւնք ինչ կերպով կը կատարուին։

Փիլիպէէն առնուած նորագոյն լուրեր կը ծանուցանեն թէ, կ՚ըսէ Մոնսիէոր, Ալեքսանդր իշխանի յանձնառութեանց դէմ Արեւ. Ռումելիի մէջ տեսնուած յուզումն ըստ ոմանց կը վերագրուի գաւառին այլազգ կողմերը գտնուող օտար գործակալաց և ըստ ոմանց նոյն իսկ պուլկար արմատականաց մեքենայութեանց։

Հալէպի պարսկական ընդհանուր հիւպատոս անուանեցաւ Ապասուլլահ Խան և Բ. Դուռն, ըստ սովորութեան, վաւերացուց նորա պաշտօնը։

Պուլկարական պատուիրակ Պ. Զանոֆ երէկ Բ Դուռն երթալով երկարօրէն տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Վեսմ. Տատեան էֆէնտիի հետ։

Ա. յարտի կուսակալ Խալիլ Բիֆաթ փաշայի որդի և Միլիթիէ վարժարանի ուսումնասիրաբար ճամբա ակ՚ էֆէնտի Բէժիի Իզմիրի վարչութեան թարգման անուանեցաւ։

– Բէժիի գործառնութիւնները քննելու պաշտօն ունեցող Յանձնաժողովն այսօր դարձեալ ի նիստ պիտի գումարի լիշեալ վարչութեան վերաբերեալ ինչ ինչ կարեւոր խնդրոյ քննութեամբ զբաղելու համար։

Պ. Պէրժէ ի Հանրային Պարտուց Վարչութեան անօրէն Պ. Օսարէ նախընթաց օր Հանրօգուտ Շինութեանց պաշտօնատունն երթալով տեսակցեցան Վեհ. նախարարին հետ՝ երկաթուղեաց գծերու միացման խնդրոյն վրայ։

Տիկին Հօպ փաշայի նախագահութեամբ Բերայի մէջ կազմեալ Տիկնանց Յանձնախումբն՝ որոյ նպատակն է օսմ. հիւանդ զինուորաց ինպատակ հանգանակութիւններ կատարել, Սելանիկի, Ճումայի, Նէվրոգոբի, Սերէզի և Եէնիլիքի մէջ գտնուած զինուորական հիւանդանոցներուն համար նուիրած է 1,000 հատ բամբակէ վերմակ, 1,000 ֆանէլա շապիկ, 1500 վարտիկ, 1030 ղէրդ բուրդէ գուլպա, 400 իբրիս, 600 մուճակ, 500 գօտի և երկտասանեակ տուփ Լէպիկի մսի մուզ։

Ֆրէսնիէի շոգենաւական Ընկերութիւն յանձն առած է ձրիաբար փոխադրել այս նուէրներն։

Կայսերական կառավարութեան կողմէ Ամերիկայի զինագործարանաց յանձնարարեալ Մարթինի հրացանք որք այս օրերս մայրաքաղաքս կ՚ապասուին, գաւառներէն հեռագիրներ կ՚ստանան գաւառներէն հեռագիրներ կ՚ստանան պահեստի զօրաց պիտի բաշխուին։

Անգլիական դեսպանատան պահակ Իսմէթ շոգենաւը Սուսա (Կիրէտ) գընաց երէկ։

Կատարեալ էֆէնտի նախընթաց օր Բերա հեղինական դեսպանատունն երթալով, տեսակցեցաւ Պ. Քանտուրիոթի հետ։

Կ՚ըսուի թէ Ռուսիոյ մանաւանդ Օտէսայի մէջ ցորենի գինը բարձրացած է և ալիւրի գինն ալ վրայ պիտի դնէ։

Հանրածանօթ փաստաբան Կարկուր էֆէնտի Ֆրանսերէն և Արաբերէն լեզուաւ լրագիր մը հրատարակելու հրաման ստացած է կայս. կառավարութենէն։

Մովային նախարարութիւնն հինգ նոր ծովառաքիչ շոգենաւներ յանձնարարեց ի Դերմանիա, պայմանաւ որ մէկ ամսուան մէջ յանձնուին։

Բարձր. Օսարպաշան հրամանաւ, Սէլանիկի ճումայի կողմը գտնուած պահեստի զօրաց Միրիվա Սայիտ փաշա և գնդապետ Շէմսի պէյ մայրաքաղաքս եկան։

Հանրօգուտ Շինութեանց նախարարութիւնը նկատելով որ եթէ երկաթգծոց գծերու միացումն աւարտի և Եւրոպոյ հետ ուղղակի յարաբերութիւնք սկսին, Ռումելիի գիծերը կարեւոր նորոգութեանց պէտք պիտի ունենան, որոշած է չորս անդամէ բաղկացեալ յանձնաժողով մը կազմել այդ նորոգութեանց համար պէտք եղած քննութիւնները կատարելու պաշտօնով։ Սոյն յանձնաժողովոյ անդամոց երկուքը կայս. կառավարութեան կողմէ, իսկ միւս երկուքը Ռումելիի երկաթուղեայ ընկերութեան կողմէ պիտի կարգուին։ Հանրօգուտ Շինութեանց նախարարութիւնը իւր սոյն որոշումը ծանուցանելով լիշեալ ընկերութեան, յանձնարարած է որ յանձնաժողովոյ անդամակցելու համար նորա կողմէ ընտրելի երկու անդամք ցոյց տուին։

Կը լսենք թէ մայրաքաղաքս գլխաւոր Վանեցի աղգայնոց կողմէ պատգամաւորութիւն մը կը ներկայանայ Վանայ նորընտիր կուսակալ Ա. քիֆի փաշային, շնորհաւորելու համար Ն. Վսեմութեան պաշտօնը։

Սպարապետութիւնն հրաման ղրկեց իզէն կոչել կայսերական երրորդ զօրաբանակն (Կարին)։

Շոգենաւային Կոմբէք ընկերութիւնն այսօր ձեռք կը գտնուէր, վեց տարիէ հետէ, Ռոկեզիոր շոգենաւուց վարչութիւնք, չէ ուզած վերանորոգել իւր պայմանագիրն հինգ տարւոյ նոր պայմանաժամի մը համար։ Նեօլոգոս կ՚ըսէ թէ, թէեւ ուրիշ ձեռնարկու ներկայացած են յիշեալ շոգենաւուց վարչութիւնն ստանձնելու համար, ամսական մինչեւ 1,000 ոսկի վճարելու առաջարկութեամբ, սակայն Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ Ծովային Նախարարութիւնն ինք բանուցանէ այդ շոգենաւներն։ Հետեւաբար յառաջիկայ մարտի սկիզբէն, ուղղակի յիշեալ նախարարութեան ձեռք պիտի անցնի Ռոկեզիոր շոգենաւուց վարչութիւնը։

Նախորդ թուով մը ծանուցինք թէ Զաթալճայի ոստիկանապետ Իպրահիմ էֆէնտի քանի մ՚աւազակներ ձերբակալած օրք կը կարծուի թէ անցեալ տարի Թոսորաքի մէջ Պ. Տիւսիի որդին գերի վարող չարագործաց խումբին կը պատկանին։ Ա. յս ձերբակալութիւն հեռագրեցինք։ Կարեւորութիւն ստանալ կ՚սկսի վասն զի այդու ոստիկանութիւնք ձեռք դրած է աւազակներու և գողերու հոսոյ ընկերութեան մը վրայ որոյ կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս եւ որ մանաւանդ ունի եւրոպական Թուրքիոյ և Ասիայ գլխաւոր գաւառաց մէջ։ Լա Թէրէթ հետեւեալ մանրամասնութեամբ կը պատմէ յիշեալ աւազակախմբի պատին և գլխաւոր մեղսակցաց ձերբակալման հետաքրքրաշարժ պարագաներու։

Զաթալճայի մերձակայ գիւղի մը հարուստ մէկ բնակիչն որ՝ ժամանակաւ աւազակախմբի մը կողմէ ձերբակալուելով մեծ տուգանք մը վճարած էր ազատուելու համար, անցեալ շաբաթ Պէօյիւքտերէ եկաւ։ Այդ մարդ Շիրքէթի շոգենաւով Վատիրէն կամուրջ կիջնէր, երբ զարմացմամբ նշմարեց որ դինքը ձերբակալող աւազակախմբի պետը՝ վարիչ կերպիւ հագուած, շոգենաւուն մէջ կը խօսակցէր Թոսորաքի անուն անձի մը հետ, որ Զաթալճայի Պատէմա գիւղի ընակիչներէն էր։ Դիւզային առանց ժամանակ կորսնցնելու, Զաթալճա վերադառնալով, եղելութիւն յայտնեց Իպրահիմ էֆէնտիի։

Ոստիկանապետն անմիջապէս Պատէմա գիւղն երթալով, սկսաւ խուզարկութիւններ ընել Թոսորաքիի տան մէջ, որ աւազակաց օրջն էր և նոյն ինքն Թոսորաքի՝ գողնաթագոյցն Իպրահիմ էֆէնտի մեծ քանակութեամբ զէնք և հանդերձեղէն գրաւեց, վասն զի այդ աւազակներ յաճախ կը փոխէին իրենց կերպարանքն, և ըստ պարագայից զինուոր, գիւղացի, ոստիկան, և երբեմն իսկ կրօնաւոր կը ձեւանային։

Ա. յսպէս յոգնախ ոստիկանի կերպարանքով ծպտեալ գիւղեր շրջելով զանազան տուրքեր հաւաքած են։

Իպրահիմ էֆէնտի Թոսորաքիի տան մէջ քաղեց միանգամայն կարեւոր տեղեկութիւններ որք պիտի օգնեն ոստիկանութեան երկիրն ազատել այդ աւազակաց ընկերութեան պատուհասներէն։

Պատէմա գիւղին մէջ այս նանանական խուզարկութենէն յետոյ, Իպրահիմ էֆէնտի փութով մայրաքաղաքս եկաւ և իրողութիւնք Քաղաքապետութեան և Ոստիկանութեան ծանուցանելէ յետոյ, սկսաւ փնտռել Թոսորաքին որ աւազակապետին հետ գընուելու էր։ Իւր խուզարկութիւնք ի դերեւ չելլան և անցեալ շաբաթ գիշեր Ղալաթիոյ սրճարանի մը մէջ ձերբակալեց աւազակապետ՝ Անասթասի մի քանի ընկերակիցներով։ Անասթասիի վրայէն գտնուեցան 100 ոսկւոյ գումար մը, քանի մը փոխանակագիրք, և բազմաթիւ ծրարներ յորս կը գտնուէին ծածկագիր հեռագիրք և գաղտնի լեզուաւ մը գրուած նամակներ։

Այդ նամակաց քննութեամբ երեւան եկած է աւազակախմբին կազմակերպութիւնն ու գործելու եղանակը։

Աւազակախումբը կը բաղկանար 80 անդամներէ, Յոյն, Պուլկար, Թուրք, Ալպանիացի և Հայ։ Ասոնք, ըստ պարագայից, 6, 8 կամ 10 հոգի միացած կը գործէին, և միմեանց հետ անընդհատ հաղորդակցութեան մէջ կին նամակաւ կամ հեռագրի միջոցաւ։ Հաստատուած է թէ նոյն այս քնկերութիւնն է որ գերի վարած էր Պ. Ֆորբի, Պ. Տիւսիի և այլ հարուստ անձինք, Իզմիրի շրջակայքերէն և Մակեդոնիոյ գնդաղան կողմերէն։

Ոստիկանութեան անկ է այժմ շարունակել Իպրահիմ էֆէնտիի այնքան ճարտարութեամբ սկսած այս գործն և այդ բազմաճիւղ աւազակախումբը ընկիկնել ընելու աշխատիլ։

Տասանորդական տրոց վերատեսչութեան պաշտօնը ջնջուած է և ըստ նոր կարգադրութեան, իւրաքանչիւր գիւղի հինգ տարուան տասանորդի տուրքն հաշուուելով միմիայն քանակութիւնը պիտի առնուի և այդ գումարի վճարումը պիտի առաջարկուի գիւղացւոց։ իսկ եթէ գիւղացիք չհամաձայնին այդ առաջարկութեան, որ ամեն կերպով նպաստաւոր է իրենց՝ այն ատեն այդ գիւղի տասանորդական տուրքն ցնորդի պիտի դրուի։

Արքական Էլ Գազէթէ լրագիրը զրոյց մը կը յիշէ թէ Մուխթար փաշա գուցէ մտադրս մեկնի Եգիպտոսէն։ Այս զրոյցն՝ որ ծագում առած է Անգլիոյ նախարարական փոփոխութենէ, անհիմն կը կարծուի։

Թարգ. օք էֆէնտի կրսէ թէ օսմ. պատուիրակին առաջարկութեամբ, Խարիվն կառավարութիւնն որոշած է զեղել բոլոր այն Եւրոպացի պաշտօնատարաց անսաթաշակներն, որք տարեկան 1000 ոսկիէ աւելի վճարում կ՚ընդունին։

Յունուար 17/29ին, Մուխթար փաշա Սաքարահի բուրգերն այցելեր է։ Պէտրչինի մօտ, բազմաթիւ տեղացիք հաւաքուելով նորա դալուստն ողջուներ են, և անոնցմէ մին խնդրագիր մը մատուցեր է։ Այդ գրին առարգրողք կը խնդրեն եղեր Մուխթար փաշայէն որ իւր բոլոր ջանքն ի գործ դնէ բրիտանական զօրաց Եգիպտոսէն հեռացումը փութացնելու համար։ Մուխթար փաշա պատասխաներ է թէ ինք, անձնապէս, համակիր է ներկայացեալ հանրագրոյն սկզբան, բայց թէ պարզապէս չեն ներեր նմա անմիջական զոհացում տալ ազերբայճանց և կամ նոյն իսկ հաւանութիւն յայտնել քաղաքական ինչ ինչ նկատողութեանց զրոս կը պարունակէ յիշեալ հանրագիրն։

Ֆէէնէրի Պատրիարքարանի Սինոդն իւր նախընթաց ատուր նստին մէջ Պրուսայի հանգուցեալ Մէտրապոլիտ Տ. Նիկոդիմոսի յաջորդ ընտրեց Սէրէզի Մէտրապոլիտն. այս վերջնոյն յաջորդ ընտրուած է Սարիւաղապետ Տ. Լիւքա Բէյ Բրիտէս, որ այսօր վարդապետական և յառաջիկայ կիրակի օր եպիսկոպոսական աստիճան պիտի ընդունի Ամեն. Յովակիմ Դ. Պատրիարքէն։

Թէ՛ Պրուսայի և թէ՛ Սէրէզի նորընտիր Մէտրապոլիտք Օրթոստոքս եկեղեցւոյ արժանաւոր եկեղեցականներէն են։

Հանգուցեալ Կիրիաի Մուսթաֆա Նաշիի քաջայի որդի Վէլիէտտին փաշա երէկ Ֆրէսնիէի շոգենաւով Սելանիկէն մայրաքաղաքս հասաւ։

ԱԶԳ

ՕՍՄ. ՀՈՆԵՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ

Երիտասարդաց Ընկերութենէն հրապարակաւ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ շաբաթ օր, 1/13 փետրուարուան ժամ 11 ½ին, Օսմ Կայսերական Պանքայի Պոլսոյ գրասենեակին մէջ։

ՀԵՌԱԳՐԱՅԻՆ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Լոնտոն, 10 փետրուար

Կլառատոնեան դատիճը ծանոյց մեծ Տէրութեանց թէ լիովին պիտի պահպանէ Յունաստանի նեմատմամբ Սալոնիկի նախընթաց բռնած դիրքն. անգլիական նաւատորմին տրուած հրամաններն հաստատուած են։

Նմանօրինակ զեկուցում մ՚եղաւ Աթէնքի կառավարութեան։

Մոսկուա, 10 փետրուար

Ռոսս լրագրին տնօրէն Պ. Աքսաքոֆ մեռաւ։

ԽՌՎՈՒԹԻՒՆՔ Ի ԼՈՆՏՈՆ

Լոնտոն, 10 փետրուար

Կը վախցուի թէ այս երեկոյ վերջին նորոգուին երկուշաբթի առաւօտ խռովութիւնները. կը կարծուի թէ հարաւային և հարաւ-արեւելեան արուարձանաց բնակչաց խումբերը կ՚սպառնան Միլնաքաքին. վերոյիշեալ արուարձանաց մէջ դումարումներ տեղի ունեցած են։ Ուրիշ խումբ մը արդէն մեկնած է Կրինուիչէն և Տէպֆորտէն Լոնտոնի վրայ քալելով, և իւր ճանբուն վրայ տպակները կոտրելով։ Խանութները կը փակուին։

Մեծ խուճապ կը տիրէ։

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՓԱՒՍՏՈՍ ԲՈՒԶԱՆԴԱՑՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ա.

Ագաթանգեղոսի և Փաւստոս Բիւզանդացու, չորրորդ դարի մեր այս երկու մատենագիրների մասին գիտնականները միմեանցից շատ տարբեր կարծիքներ են յայտնել, մանաւանդ հետեւեալ երեք հարցում. մինչեւ այժմ հաստատապէս վճռուած չէ, ի՞նչ աղգից էին այս մատենագիրները, ի՞նչ լեզուով են պատմագրել, և ամբո՞ղջ են հասել մեզ նրանց պատմութիւնները թէ թերի (տ. Փ. Բ. պատմութիւն Հայոց, Վենետիկ, 1832, «Ա. հանդիպողս մատենի»)։

Մի կողմ թողնելով Ագաթանգեղոսին, մենք կը կամենայինք այս յօդուածով եթէ ոչ վերջնականապէս լուծել, գոնէ լայնոյն լոյս սփռել այս մութին խնդիրների վրայ Փաւստոսի վերաբերմամբ։

Փաւստոսի ծագման մասին երկու կարծիք կայ. ոմանք նրան յոյն են համարում, այլք—հայ։ Առաջինները, որոնց կարգին պատկանում է և պատկառելի գիտնական Էմինը, հիմնվում են գլխաւորապէս երկու փաստի վրայ։ Բիւզանդացու պատմութեան երկրորդ դպրութեան վերջում կարդում ենք. «կատարեցաւ երրորդ դարք, քան և մի պատմութեան դպրութիւնք, ժամանակագիր կանոնք փախստեայք *) Բիւզանդեայ ժամանակագիր մեծի պատմագրի, որ էր ժամանակէջ յոնոց։ Պատմագիրը ինքն իրան յունաց ժամանակագիր է անուանում, ուրեմն նա յոյն պէտք է եղած լինի, եղբակացնում են այս կարծիքի պաշտպանները։ Փաւստոսին յոյն համարողներից ոմանք մի ուրիշ փաստ էլ են բերում։ Վերջերորդ դպրութեան ցանկի վերջում խոստանելով իր մասին տեղեկութիւն տալ «ի սաորոտ ամենայն պատմութեանցն» (sic), նոյն գրքի հինգերորդ և վեցերորդ գլուխներում պատմագիրը խօսում է Փաւստոս եպիսկոպոսի և նորա եղբայր Առոստոմի մասին, որոնց նա «Հռոմայ» է անուանում։ Սակայն դեռ եւս վիճելի հարց է, արդեօք այս Փաւստոս եպիսկոպոսը ինքը Բիւզանդացի պատմագիրն է թէ ոչ։ Գիտնական Էմինը այս հարցին բացասական պատասխան է տուել։ (բայց և այնպէս Բիւզանդացուն նա յոյն է ճանաչում)։ Արդարեւ, եթէ պատմագիրը խոստանում է իւր մասին տեղեկութիւն տալ «ի սաորոտ ամենայն պատմութեանցն», ինչո՞ւ է նա հինգերորդ և վեցերորդ գլուխներում կատարում իւր խոստումը և ո՛չ վերջում։ Սաորեւ մենք կը պարզենք այդ հարցը, իսկ այժմ տեսնենք, ի՞նչ փաստի վրայ են հիմնում իրանց կարծիքը Փաւստոսին հայ համարողները։ Մի առ մի թուելով հայոց այն իշխաններին, որոնց Տիրան թագաւորը Յուսական հետ սնարկեց կեսարիա, պատմագիրը յիշում է և Սահառունեաց իշխանին այսպէս։ «և զմերոյ տոհմի ազգի իշխանն Սահառունեաց»։ Այս խօսքերից բնականաբար կարելի է եզրակացնել, որ Փաւստոսը հայ էր և պատկանում էր Սահառունեաց տոհմին։ Սակայն մեր կարծիքով Բիւզանդացու հայ չլինելը մի անժխտելի ճշմարտութիւն է։ Նախ՝ այդ երեւում է նորա գրութեան ձեւից։ Ուշադրութեան արժանի է այն հանգամանքը, որ հեղինակը համարեա ոչ մի տեղ Հայաստանը չէ անուանում աշխարհս մեր, երկիրս հայոց կամ հայոց թագաւորն «թագաւորն մեր» և այլն, այլ միշտ՝ աշխարհն հայոց, երկիրն ամենայն հայոց մեծաց, թագաւորն հայոց և այլն։ Մենք չենք պնդում, որ այս հանգամանքը պարզապէս ապացուցանում է, որ Փաւստոսը օտարազգի էր. մենք միայն ուզում ենք ասել, թէ այդ իրողութիւնքն աչքի է ընկնում։ Ամբողջ 230 երեսից բաղկացած (տ. հրատ. Բ. Պ.) իւր պատմութեան մէջ նա միայն երեք անգամ է հայաստանը «երկիրս հայոց» է անուանում(**), իսկ «երկիրս մեր» ո՛չ երբէք։ Բիւզանդացու գլխաւոր յատկութիւններից մէնն էլ նորա համեստաբար ասուն վերաբերութիւնը դէպ ի պատմական իրողութիւնները։ Խօսում լինի նա խաղաղութեան կամ պատերազմի մասին, շինութեան կամ աւերածի, արդարութեան կամ անօրէնութեան, աստուածպաշտութեան կամ ամբարշտութեան, (տ. «Խոստ. նախագիտ»), պատմագրի ձայնի մէջ դուք հաղիւ էք փոփոխութիւն նկատում։ Նա պատմում է մեզ միայն իրողութիւններ, իբրեւ կրաւորական հանդիստաս, իբրեւ օժտեկոտիվ դիտանագրող։ Նա չանցներ չէ արձակում ժամանակակիցների դէմ խորնեցաս և Փարպեցու պէս, չէ ողբում հարազատ ազգի թշուառութիւնը ազու եղիշէի պէս, և կարիք չէ ըզգում հանատորական դարձուածներով երեմիականներ կարդալու Յովհաննէս կաթողիկոսի պէս։ Նա կարծես ձեզ ասում է. «ես օտարազգի եմ, ես կարող եմ ցաւակից լինել Հայաստանի հիքացեալ որդոց, որպէս մարդ ընդհանրապէս և ո՛չ որպէս նորա հարազատ

*) Ի զէպ այս բառը այստեղ ոչինչ նշանակութիւն չունի։ ես կարծում եմ, որ պէտք է կարդալ «Փաւստեայ»։ յայտնի է, որ ս. Մեսրոպ հնարել է միայն երկաթագրեր, իսկ բոլոր գրերը հետագայ ժամանակի ծընունդ են։ Ի և Ֆ մեծատառերը շատ նըման են միմեանց, հետեւաբար օրագրողները հեշտութեամբ կարող էին շփոթել այդ գրերը։ այդ տեսակ շփոթութիւնից է առաջ եկել երեւի «փախստեայք» բառը յիշեալ տողերում։

(**) Տե՛ս էջ 16, 28, 151, հրատ. Քէրոմբէ Պատկանեանի։

զաւակը»։ Փաւստոսը մի պարզ, մի հըբաշալի, բայց համեմատաբար անտարբեր նկարիչ է մեր ժողովրդական ներքին կեանքի, բառիս ընդարձակ նշանակութեամբ։ Այդ տեսակ օբժեկտիվ վերաբերութիւնը դէպ ի մեր կեանքը եթէ մի կողմից մատենագրի անհամականութեան, նորա անձնական բնաւորութեան յատկանիշ գիծը կարելի է համարել, միւս կողմից դոյն հանգամանքը կարող է մասամբ երաշխաւորել պատմագրի օտարազգի լինելը։ Բայց կան և աւելի զօրաւոր փաստեր, որ անպայման հաստատում են այս կարծիքը։ Նախ՝ ինչպէս վերեւ յիշեցինք, հեղինակը իրան յունաց ժամանակագիր է անուանում։ Բացի դրանից, վկայաբերդ դպրութեան մէջ նա աւելի որոշ կերպով Փաւստոս եպիսկոպոսի նորա և եղբօր մասին ուղղակի ասում է «և էին լեալ սոքա ազգաւ Հոռոմ»։ Այդ Փաւստոսն ինքը պատմագիրն է։ Վերջին կարծիքը փաղուց է յայտնուած, բայց որպէս լուկ ենթադրութիւն առանց հիմնաւոր ապացոյցի։ Ինչպէս ասացինք Էմինը պնդում է, թէ Բիւզանդացին ոչինչ կապ չունի այն Փաւստոս եպիսկոպոսի հետ, որին նա յիշում է վերերորդ դպրութեան մէջ։

Մենք հակառակն ենք հաստատում, և ահա ինչու։ Նոյն դպրութեան ցանկի վերջում մենք կարդամ ենք հետեւեալ տողերը. «Մատորոտ ամենայն պատմութեանց յաղագս իմ տեղեկութեան, որք միանգամ զմատեանս ընթեռնոյք, տունք տան համարական թուօք»։ Այս կտորի թարգմանութիւնից է կախուած այն հարցի լուծումը, թէ արդեօք վերերորդ դպրութեան մէջ յիշած Փաւստոս եպիսկոպոսը նոյն ինքը բուզանդացի պատմագիրն է թէ ոչ։—Փաւստոսի պատմութեան Վենետիկի հրատարակութեան յառաջաբանի հեղինակը, այն յառաջաբանի, որի մէջ, հարեւանցի նկատենք, բաւական կոպիտ հակասութիւններ են պատահում յիշեալ տողերի վերաբերմամբ ի միջի այլոց ասում է, թէ «կասկածելի է, դի և քառեակ գիրքս այս մասամբ իմն ի վերջ կուսէ թերի գտանիցին։ Բազի ի սկիզբն վերերորդի դպրութեանն, խոստանայ պատմագիրն՝ ի ստորոտ ամենայն պատմութեանցն (.՝) տալ զինքենէ տեղեկութիւն և մինչչեւ ի ստորոտն հասեալ՝ ի գլուխն վերերորդ ըստ Փաւստեայ ուսմանէ եպիսկոպոսէ հարեւանցի իմն պատմէ, յետ կոյս մատենին ոչ ինչ զանձնէ տալով տեղեկութիւն»։ Գեր. վարդապետը յոյս ունի որ երբ «ժամանակին օգնութեամբ լրասցի թերին, յայնժամ թերեւս լիցի մեզ ստուգագոյնս ինչ հաւաստիլ զմատենագրէս»։ Փոխանակ «ժամանակի օգնականութեան» ապաւինելու, լաւ կ'անէր Գեր. Մխիթարեան հայրը, եթէ մի փոքր աւելի ուշադրութեամբ կարդար Փաւստոսի վերաբերեալ խօսքերը։ Դոյն կտորը Էմինը թարգմանում է այսպէս. A la fin de toutes ces histoires (?), les lecteurs trouveront des renseignements sur ma personne, en dix versets bien oomplets. —Ces renseignements sur la vie de Faustus, նկատում է իւր կողմից արգոյ գիտնականը, qu'il eût été très-précieux de connaître, n'existent plus (?!) dans aucun des manuscrits que nous possédons actuellement.

Ներելի լինի մեզ նկատել, որ և Մխիթարեան հայրը, և մեր հռչակաւոր գիտնականը չարաչար սխալուել են, որովհետեւ չեն հասկացել վերեւ բերած տողերի իմաստը։ Պատմագիրը չէ խոստանում «ի ստորոտ ամենայն պատմութեանցն (à la fin de toutes ces histoires) տալ զինքենէ տեղեկութիւն en dix versets bien complets». պատմագիրը այդ չէ խոստանում և առհասարակ նա ոչինչ չէ խոստանում այդ տողերով, այլ նա ասում է, թէ «բոլոր իմ մասին հաղորդած պատմութիւնից, տեղեկութիւնից յետոյ (ստորեւ), ընթերցողը կարող է գտնել թըւով տասն գլուխ»։ Այս է ահա վերջաբերեալ տողերի միտքը։ Զարմանալի է, որ Խորենացու թարգմանիչը այդ փոքրիկ, պարզ կտորին բոլորովին թիւր մեկնութիւն է տուել։ Արդարեւ Ե. և Զ. գլուխներից յետոյ, որտեղ պատմագիրը խօսում է Փաւստոս եպիսկոպոսի, այսինքն իւր և իւր եղբօր մասին,—մենք գտնում ենք ուղիղ տասն գլուխ. 1) յաղագս Արտթայ եպիսկոպոսին Բասենոյ, 2) յաղագս Յովհաննու եպիսկոպոսին, 3) յաղագս Նորին Յովհաննու (չարունակութիւն), 4) յաղագս Նորին Յովհաննու (չարունակութիւն և վերջ), 5) յաղագս Կիւրակոսի եպիսկոպոսի, 6) յաղագս Զորթուաղու եպիսկոպոսի Վանանդայ, 7) յաղագս Տիրկան և Մովսէսի եպիսկոպոսաց, 8) յաղագս Ահարոնի եպիսկոպոսի, 9) յաղագս գլխաւորին եպիսկոպոսին Ամասիոյ (ամենայն Հայոց), 10) յաղագս Դեղեայ սրբոյ (տ. եր. 225–230. հրատ. Ք. Պ.)։

Այս են ահա այն «տունք տասն համարական թուօք» որ Բուզանդացին զետեղել է իր մասին հաղորդած տեղեկութիւնից յետոյ։ Այսպէս ուրեմն պարզ է, որ վերերորդ դրքում յիշած Փաւստոս եպիսկոպոսը ինքը Բուզանդացի պատմագիրն է։ Սակայն, ինչպէս վերեւ նկատեցինք, մի ուրիշ տեղ Փաւստոսը Սահառունեաց իշխանին անուանում է «զմերոյ տոհմի ազգի» իշխան։ Ինչպէս հաշտեցնենք այս երկու հակառակ վկայութիւնները. մի տեղ Բուզանդացին իրան «Հոռոմ» է անուանում, այլ տեղ Հայոց իշխանական Սահառունեաց տոհմը իրն է համարում։ Ոմանք կարծում են, թէ այստեղը աղաւաղուած է գրչագրերի ձեւով և փոխանակ «զմերոյ տոհմի ազգի» բառերի պէտք է գրած լինէր իշխանի անունը։ Այս բացատրութիւնը մեզ շատ հաւանական է թւում։ Նախ, եթէ Փաւստոսը Սահառունեաց տոհմից լինէր, հաղիւ թէ այնպէս մոնրամասնաբար կը նկարագրէր իր quasi ազգակցի, Բատ Սահառունու չարագործութիւնները, զարդարելով նրա անունը «բանարկու, քսու, սպանող, անօրէն» ածականներով (տ. եր. 198–206)։ Դիցուք այս հանգամանքը կարող են վերագրել Բուզանդացու արդարարանութեան և անաչառութեան*)։ Այն ժամանակ մենք կը հարցնենք, ինչո՞ւ յիշեալ տեղում պատմագիրը անուանում է բոլոր հայ իշխաններին, իսկ Սահառունեաց իշխանի անուան փոխանակ կարդում ենք «զմերոյ տոհմիս» բառերը։ Վերջապէս, ինչո՞ւ ուրիշ ոչ մի տեղ Բուզանդացին չէ սխալուում, որ ինքը Սահառունեաց տոհմից լինէր, մինչդեռ Սահառունեաց անունը վեց–եօթն անգամ պատահում է նորա պատմութեան մէջ։ Այսպէս թէ այնպէս, որ Փաւստոսը հայ չէր, այդ նա ինքն է վկայում ինչպէս տեսանք։ Անգամ, եթէ ենթադրենք, որ յիշեալ խօսքերը աղաւաղուած չեն (որ շատ կասկածելի է ի հարկէ,) դարձեալ կարիք չկայ պնդելու, որ մեր պատմագիրը Սահառունի էր։ Նա կարող էր այդ տոհմը իրը համարել, կապուած լինելով նորա հետ որ և է ազգականութեամբ։ Աւելորդ է ասել, որ այս դէպքում բաղմաթիւ ենթադրութիւններ կարելի է անել, սակայն անհիմն լինելով, թէեւ գուցէ սրամիտ, նորանք ոչինչ չեն պարզում։ Կրկնում ենք, շատ հաւանական է, որ փոխանակ «զմերոյ տոհմի ազգի» պէտք է կարդալ իշխանի անունը։

Ե. Մ.

(Աշխատ.)

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵԱՆՔ

Զինն ու ցուրտը — խորտակեալ կուռուղին։— Զախչախեալ անձինք։— Կամուրջէն գետին մէջ։— Հուրն ու ջուրը։— Քաջ գիւղացի մի։ — Ինացով մեքենագործը։ — Հեղձամահ Զինաստանցիներ։—Անդուրեայ նաւազը։— Գաղանապահութեան դժուարութիւն։

Շաբթուս առաջին օրերն հրատարակուող լրագրաց էջերուս շատերն ցուրտի, ձիւնի և փոթորիկի նկարագրութիւններով լեցուեցան։ Մեծ Հանրապետութեան միքանի տաք նահանգներն, որք քսան տարիներու մէջ հազիւ միանգամ ձիւն ու ցուրտ տեսնելու կ'արժանանան, ցուրտէն կը նեղուին ներկայ ժամանակիս մէջ։ Թէքսաս նահանգն որ երեւելի է իւր տաքութեան կողմանէ վեց մատնաչափ ձիւն կը կրէ այժմ իւր մակերեւոյթին վրայ սաստիկ ցուրտով մը մեկեղ։ Շատ մը ծերեր իրենց կենաց մէջ այսպիսի մի սաստիկ ձմեռ տեսած չի լինելին վկայեցին սոյն նահանգին մէջ, և ոչ այլ նոյնչափ ձիւն որչափ այժմ կ'երեւի տաք երկրին վրայ։ Թէև ԱԿԻն, ԳՀԻն և ՇՅԻն Թէքսաս արժանացած էր ձիւն տեսնել, սակայն ներկայ ձմրան տեղացումին նըշանաւոր տարբերութիւն մը պիտի կրնայ համարուիլ ձմրան պատմութիւններուն մէջ։

Ներկայ տարւոյս ձմեռը սաստկագոյն եղաւ հիւսիս–հարաւային նահանգներու համար, ուր ջերմաչափն զէրօէ 50 աստիճան վար նշանակեց շաբթուս սկիզբներն։ իսկ ի Մանթօվա ցուրտին աստիճանն 52 վար եղաւ (զէրօէն) անցեալ երկուշաբթի։ Մեր ու մեզ կից եղող նահանգաց մէջ ալ այս տխուր եղանակը նուազ նշանաւոր չեղաւ անցեալ մի քանի օրերուն մէջ։

* *

Նուազ հետաքրքրական ու սրտաճմլիկ չեն սոյն դառն ու սաստիկ օրերուն մէջ պատահած ցաւալի դէպքերն, որոնցմէ մի քանին անտես ընել անարժան կրնայ համարուիլ։

Անցեալ շաբաթ դիւղ ձիւնը կը տեղար սաստիկ Օհայոյի կողմերն, անանկ որ կէս դիւղերուան ատենն այլ ևս անկարելի կը լիներ շրջելագաց երթեւեկել դիւրութեամբ։ Նոյն դիւղ ժամը տասն երկուքէն բաւական յետոյ կառախումբ մը որ բաղկացած էր վայրաշարժէ մը, բեռան և ճամբորդի երկու կառքերէ, Ֆիլատէլֆիայէ ճանապարհ դիւղնէր Պալթիմոր և այլ կայարաններ հանդիպելով Բիտնկ գնալու համար։ Ձիւնը կը տեղար մնդեղին, որոյ մէջ կորսուած էր կառուղին։ Բաւական ճանապարհ առնէ յետոյ հուսկ ուրեմն կառախումբն մի քանի կառքերու կը զարնուէր, որք կէս գիւղերն առաջ ճանապարհին վրայ մնացած էին ձիւնի պատճառաւ։ Սակայն կարծես թէ բաւական չէր այս։ չատ չանցած ճանապարհը աւելի երկու վայրաշարժեր ալ կը հասնէին, որք ոյժգին զարնուելով կառամբին կոր կոր եղան ու ըրին զոյն։ Մնացեալն դիւրին է երեւակայել։ Քանի մը ժամ յետոյ երբ փնտռողներն արկածի տեղն հասան, ջախջախեալ անձանց դիակներն սկսան հանել ձիւներու մէջէն։ քանի մը անձեր անճանաչելի դարձեր էին։ մէկի մը երկու ոտքերն բաժնուած էին մարմնէն, ուրիշ մը երկուքի բաժնուած էր եռ եռ։

Դարձեալ նոյն գիւղեր Ֆիլենտ Բիվըր գետոյն վրայ երկաթի կամրջին մի կառախումբ կը մօտենար քանի մը ճամբորդներով ու ձիւնով բեռնաւորեալ, և խիստ դանդաղ կը քալէր ճանապարհի դժուարութեան պատճառաւ։ Երբ սորա վայրաշարժը կամուրջին վրայ հասաւ, արդէք մը հանդիպելով կենալ տպիսուած էր։ Այս միջոցին եռեւէն կը հասնէր մի նոր կառախումբ 17 բեռնակիր կառքերէ բաղկացեալ որ ունէր մի քիչ հարթ ճանապարհ առաջին կառուղոյ ընդարձիւ։ Արդիւնքն կարծուածէն չատ աւելի տխուր էր եղած։ Երկու կառախումբք իրարու զարնուելով գետոյն մէջ կը գլորէին, ՀԷսասէլֆիայէ հանդերձ կամուրջն և գիւղերն։ Թոկ գետին մէջ 18 կառքերն կրակ առնելով վայրաշարժերէն՝ մոխիր կը դառնային։ Ինչպէս նաև կառախմբոց մէջ գտնուող ճամբորդք, ծառայք ու մեքենագործք, որք 10–15 անձէ աւելի չեն եղած, մահուընէ չէին կրցած ազատիլ բացի մի քանի վիրաւորեալ անձերէ։

Հուրն ու ջուրն իրարու հետ պատերազմ մղած ատենին սուլիչի սուր ձայն մը կը լսուէր հեռուէն որոյ պիտի յաջորդէր քիչ յետոյ ոնիչներու թաւալումն։ Կառախումբ մ'էր որ կուգար գետին մէջ թաղուելու բաղմաթիւ ճանապարհորդներով։ Լ. Օ. Հարբիս անուն մի մեքենավար, որ գետոյն մէջ կը լողար այն միջոցին, լսած էր այս ձայն ու քաջութեամբ եղերք հասնելով ազդակել սկսած էր նորեկ կառախումբն կեցնելու համար։ Ցաղղած էր առաքինին Հարբիս ու ազատած էր մահուընէ բազմաթիւ անմեղներ։

Երկու օր առաջ Պալթիմոր և Օհայո գիւղին վրայ երկու կառախումբներ սաստիկ արագութեամբ կը վազէին դէմ դէմի որոյ մին պարտ էր Ֆօսթորի անուն քաղաքին մօտերն որոշեալ տեղ մը կենալ ու միւսի անցնելուն սպասել շարունակելու համար իւր ճամբան, սակայն դժբաղդաբար սորա մեքենագործն, առանց ուշադրութեան, շարունակած էր իւր ուղին առանց կենալու։ Քիչ յետոյ Ալիատայի մօտերն երկու մոլեգին վագրներն իրարու հանդիպելով կը-սոր կոր կը լինէին, որոնց մէջ դտնուող բոլոր անձինք բաժնուած են իրենց կեանքէն չարաչար կերպիւ։ կը կարծուի թէ յիշեալ մեքենագործն, որ մեծ թերութիւն մ'ըրած էր իւր գործոյն մէջ, քնացած է եղեր ճիշդ այն ատեն երբ պարտ էր սոյն գծէն դուրս ելնելով ուրիշի մը սպասել ըստ օրինի։ Այն արկածէն առաջ եկող վնասներն կը հասնին հազարաւոր տալարներու։

* *

Պատմեմ նաեւ մի հաղուագիւտ եղեռնագործի պատմութիւն, խուժդուժ ըսպանութեանց հեղինակի մը գործն որ կը յուսամ պիտի յուզէ մեր մարդասէր ու արդարադատ ընթերցողներն։

Նիւ–Եորքի և Զինաստանի մէջտեղ բանող մեծ չոգենաւի մը նաւաստեաց պետն երկար ատենէ ի վեր չտես լաւ աղրիւր մը գտած է եղեր գաղտնաբար Զինաստանցիներ փոխադրելովի Նիւ–Եորք։ Յիշեալ չոգենաւը «ագեղ դէմք ունեցողներու երկիրն» գտնուած ատեն, անհաւատարիմ պաշտօնեան շարժուն տան չտեմարանց մէջ կը պահէ եղեր իւր Ամերիկա բերելիք անձերն։ Նոյն չոգենաւն Նիւ–Եորք ժամանած միջոցին յիշեալ անձն իւր պահած մարդիկներն իւր յատուկ նաւակով դիշերանց եղերք կը հանէ ու կը յանձնէ եղեր իւրեանց բարեկամներուն, ստանալով ի հարկէ մեծամեծ նուէրներ իւր աշխատութեան փոխարէն։

Քանի մ'ամիսներ առաջ նոյն չոգենաւն Զինաստան դանուած ատեն նաւաստեաց պետը տասներկու երկրացիներ նորէն կը պահէ չոգենաւոյն մի չտեմարանին մէջ, յուսալով որ այն անգամ եւս դիւրութեամբ կուլ պիտի տայ մեծամեծ դումարներ։ սակայն «թաց ելզուս» անձ մը (գուցէ նաւաստի) խնդիրն կ'իմացնէ նաւապետին, որ զըրպարտութիւն մը եղած լինիլ կը կարծէ միայն, բայց այսուհանդերձ միտքը կը դնէ սրատեսն առթիւ խուզարկել չոգենաւն ամենայն ակայն նաւաստեաց պետին իմացնելու ու վիրաւորելու նորա զգացումն։ Քանի մ'օրեր անցնելէ յետոյ չոգենաւն Ովկիանու ալեաց մէջ գտնուած ատեն, նաւաստիներէն մին իմանալով նաւապետին դիտաւորութիւն, խնդիրը կը պարզէ իւր վերադասերին։ Նաւաստեաց պետն շուտով կ'որոշէ իւր ընկերքն ու նոյն դիշեր կը վերջացնէ ամէն բան հետեւեալ կերպիւ. մութը տիրելէ վերջ սոյն անխղճի կաշառուողներն չտեմարան իջնելով կը բանայ չոգենաւի այն դուռներէն մին որը ընդհանրապէս կը բացուի ածուխ առնուած ատեն ու կը ձայնէ Զինաստանցիներու միոյն հաւատալով թէ առանձին ըսելիք մ'ունի իրեն. խեղճ օտարականն հաւատալով զինքն ի «իրկութեան երկիրն» առաջնորդողի խօսքին, հրամանին կը հնազանդի, ու չատ չանցած կեր կը լինի Ովկիանու անյագ ձուկերուն, որոյ բազմին բաղդակից կը լինին մնացեալ անլեզու կառապաններն՝ փոխանակ Ամերիկայ մէջ բաղդ շինելու Ովկիանու մէջ ջուր խմելու դնալով։

Քանի մ'օր յետոյ նաւապետն կը խուզարկէ նաւն ու ոչինչ կը գտնէ՝ վտահ լինելով իւր ստորադասեալն անմեղութեան։ Կ'անցնին օրեր ու ամիսներ, չոգենաւն կը հասնի ի Նիւ–Եորք ու յանցաւորն ինքզինքն ազատած լինել կը կարծէ։

Սակայն գաղտնիք պահելն, ինչպէս կ'ըսէ արեւելեան առած մը, դժուարին գործ է, նաւաստեաց պետն քանի մը բարեկամց կը պատմէ իւր ըրածներն– աղաչելով զայնս որ չի յայտնեն ուրիշի, սակայն չատ օրեր չանցած խնդիրն երեւան կ'ելնէ ու կը հասնի լրագրաց։ Աւելորդ է ըսել թէ նաւաստեաց պետն կը ձերբակալուի ու հարցաքննութեան կ'ենթարկի։ Վերջաւորութիւնը գիտնալու համար սպասել պէտք է, թէեւ այսպիսի անձի մը պատիժն կը հաւաստուի լինիլ միայն մահ։

Հ. Էկինեան

ԱՅԼԵՒ ԱՅԼԻՔ

Կեանքն «ոսկէց թեթեւ» է երբէք Լրոյ։— Սիլվանցի գիտուն Ուիլիամ Թոմսն սա յանդուգն կարծիքն յայտնած է թէ կենաց առաջին սերմերն Երկրիս վրայ բերուած են օդաքարով մը որ գործարանաւոր մարմին, կենդանի բջիջներ կը կրէր։ Բաղդէօրալ յայտնիտեղ յարած է այդ կարծիքին։ Արդարեւ, ըստ երեւոյթին այնքան բացարձակ պատնէշ մը կայ գործարանաւոր և անգործարան նիւթոց միջեւ, որ գիտութեան արդի վիճակին մէջ անհնար է առաջինը երկրորդէն հետեւցուցանել։ Բարեշրջման ընկրգրամբ և քիչ չատ հաստատութեամբ կարելի է ընդունիլ նախնական կազմակերպեալ էակներ, յոյժ պարզ, որք նախահայրերն են արդի ձեւերուն։ այլ անհնար է երեւակայել նախնական էակներ որ ծագում առնուն հանքային բնութիւնէն։ Թող օդաքար մը մեզ բերէ առաջին բջիջն, և խնդիրը կը լուծուի։ 1821ին եւս այդ գաղափարն յայտնուած է գիտական գործի մը մէջ այլ հեղինակին անունն անծանօթ է։ Այլ այդ ատեն մարդերն այնքան հեռու էին սեւերու յաջորդութիւն և կենաց երեւումը մնալէ, որ ոչ ոք ուշադրութիւն դարձուց։ Այսօր սկոտացի գիտունը վերստին ի հրապարակ կը հանէ այդ բնատիպ գաղափարն, որ ընդարձակ ծանօթութեանց վրայ հիմնուած խորհրդածութեանց պտուղն է, մինչդեռ 1821ին յայտնուած կարծիքը քիչ մը նմանի ըստ բաղդի եղած ենթադրութեան մը։

Պելճիոյ Բնաբանին։—Կը թուի թէ Պելճիոյ թագուհին շատ կը սիրէ երաժշտութիւնը. ուստի իւր ննջասենեկին մէջ հեռաձայն մը հաստատել տուած է որով առանց տեղէն շարժելու կրնայ լսել ո՛չ միայն Փոդրտոնցի թատրոնին փորձերն, այլ և ներկայացումները։ Վերջերս թագուհին հիացմամբ կ'ունկնդրէր Լիդոյնի թատերգութեանը փորձին, երբ յանկարծ գետին նեղեց լսողական փողն։ Լրագիրք կ'ըսեն թէ նուագածուց պետն «Աստուծոյ անունն արտասանած էր այնպիսի եղանակաւ մը որ բոլորովին հակառակ է արքունեաց պատշաճութեանց։» Թագուհին գանգատեցաւ, և այդ օրէն ի վեր ամէն բան ճախող կ'երթայ Փոդերտոնցի թատրոնին մէջ։ թատրոնին մէջ ամէն ոք ծայրագոյն զգուշութեամբ կը վարուի, որովհետեւ գիտէ թէ արքայական ականջ մը ունկնդիր է իրեն։ Պրուսելի մէջ ամէն թատերասէրք չվոխութեան մէջ են. այնպէս որ խնդիր է հրաժարիլ սա երեք բաներուն մէկէն, օրերան, հեռաձայնը, թագաւորութիւնը։

Լուսանկարչութիւն և խուլ հարեւանք.—Ո՞վ կը կարծէր թէ լուսանկարչութիւնն այժմ կը ծառայէ իւր միջոց խուլ հարեւանաց։ Այս օգտաւէտ կիրառութիւնը կը պարտինք Ֆրանսայի Քրիստոնէական Վարժարանաց Եղբայրներուն։ Աւասիկ այդ միջոցն։

Եղբայրներն իրենց աշակերտներուն մէջէն ընտրած են մէկը որ կատարելապէս ընդունակ է հնչելու բոլոր տառերն, բոլոր վանկերն, բոլոր երկրաբառներն։ Լուսանկարած են այս աշակերտն այն դիրքին մէջ երբ կ'արտասանէ ա, բ եւ գ այնպէս որ աչքը իսկոյն կը տեսնուի շուրթերու կծկումը կամ բերանի շարժումն զոր պէտք է ընել արտասանելու համար ա, բ եւ գ։

Բերանի բոլոր կարեւոր շարժումները լուսանկարուած են կամ կը լուսանկարուին այս պահուս։ Այս եղանակով խուլ համր աշակերտը չկրնալով լսել թէ ինչպէս կը խօսին, կը տեսնէ թէ ինչպէս կ'արտասանեն։ Լուսանկարչութեան առաջ նա կ'ուսանիր սիրէ աչքով իւր արտասանութեան դասն, ինչպէս մենք կը սովորինք լսողութեամբ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Ֆէրտիսան որ Լէսէրս կոմսն ունի այժմ տասն և մէկ զաւակ, վեցը մանչ և հինգն աղջիկ, որոց անուններն են Մաթիէօ, Խոմայէլ, Պէդրոս, Բօլ, Ռոսպէր, Ժաք, Էլէն, Սօլանժ, Գոնսիէլօ, Ֆէրտինանտ, Ժիլէլ։ Այս վերջինն, որ բանի մը շաբթուան է, հունգարական անուն մը կը կրէ, որպէս հայրը խոստացած էր ի Հունգարիա ըրած վերջին ուղեւորութեան ատեն։

—Ոգեդինէն կը հեռագրեն թէ Գամբոնի Աբուա թագաւորին զաւակն անդհասեր է ծովային սպայի մը հետ։ Տասն և հինգ տարեկան երիտասարդ մ'է նա և Գերմանիա կ'երթայ ռազմական դաստիարակութիւն մ'ընելու համար։

—Հեռաձայնով պատարագ լսելն եղական բան մ'է։ Արդարեւ, Շուէյտի Վիքթորիա իշխանուհին, որ հիանդութեան պատճառով չկրնար սենեակէն դուրս ելնել, հեռաձայն մը հաստատել տուած է գղեակի մատրան հետ և այսպէս կը լսէ ժամերգութիւնը։

—Ձէքսընի (Միչիկան) աղքատանոցը վերջերս հրդեհի ճարակ եղեր է։ Քառասուն պատսպարեալք, որոյ մեծ մասը կոյր, աղուէ կամ խուլ համր, բոցերուն մէջ այրեր են։ Մնացեալը պատուհաններէն դուրս նետուեր են, չատեր ծանր կերպիւ վիրաւորուելով։

—Նաբոլիի մէջ կառավարութեան ընդհանուր գործադուլ հրատարակեր են։ Ոչ երեսած զիջողութիւններն, ո՛չ ալ Սան–Ֆելիչէ Կարդինալին միջամտութիւնն յաջողած են վերջ տալ գործադուլին։

—Ցուսվար 29 ին, Բէլթայի մէջ հրէական նախնական դպրոցի մը սրահներէն միոյն պատը փլչելով, 11 աշակերտք ծանրապէս վիրաւորուեր են։ Կ'երեւի թէ ձեանց հալումէն պատը թրջելով և վնասուելով, չէ կրցած դիմանալ տանեաց ծանրութեան։

ԴՐԱՄԱՏԱ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Գալաթիա, 29 յունվար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

[illegible] (վերջին վրայ պանքայի)	.....	110 7/8
» » » (վճռական)	.....	110 1/2
3 » Բարիզ » (պանքայի)	.....	22 77 1/2
3 » » » (վճռական)	.....	22 85

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԹԹՂԹՈՅ

Օսմանեան Ֆօնսոլիտան

		Դահեկան	
Երեկ երեկոյ գոց. (Մեսաց. D. [illegible] Գ. Կ.		16	4
Գերազանց գոցուեցէն վերջ	»	16	8
Բերսի մէջ	»	16	6
Կառաւոտուն բացուեցաւ		16	5
Բարձրագոյն գին		16	5
Դուռազագոյն »		16	4
Կէս օրին		16	5
Հարկաւորութիւն 1858)			
» 1862)	A	25	20
» 1860)			
» 1863)	B	15	35
» 1872)			
» 1865)			
» 1869)	C	16	5
» 1873)			

Ինիիիէ Եգիպտական

Երեկ իրիկուն գոցուեցաւ	.....	71 30
Այս առաւոտ բացուեցաւ Գ. Կ.	.....	71 30
Կէս օրին	.....	71 30

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 10 փետրուար, ժամ 5 կէսօրէ 15 հրնկոյ

Ոսկի. քսանսոլիտ		100 9/16
Օսմն. » Սերի Դ. բացուեցաւ		14 5/8
» » » գոցուեցաւ		14 1/2
» » » Ա.		25 1/2
» » » Բ.		16
» » » Գ.		14 1/2
Թօմսան 1871		67 1/4
Փոխառութիւն 1877		80
Պանք Օթօման		9 5/8
Ռուսական փոխառ. 1873		98 1/4
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)		64 5/8
» առանձին (քրիվիլէժիէ)		88 3/4
Տայրա Սանիէ		52 1/2
Ջամնիպալ (փոխառ. Լօչիլր)		89 1/2
Հունգարական պարտատոմսերի 4 0/0		— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրա		— —

Վիէննա, 10 փետրուար, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ		126 80
Օսմանեան երկաթուղի		47 70

Բարիզ, 10 փետրուար, ժամ 3 վաղ. 45 երեկոյ

Ռանսական Ռանթ 4 1/2 0/0		109 30
» » 3 0/0		81 55
Օսմանեան քսանսոլիտ Սերի Դ. բացուեցաւ		14 84
» » » գոցուեցաւ		14 80
» » Սերի Բ.		16
» » Գ.		14 70
Օսմանեան երկաթուղի		35 50
» Լեվանի բաժնեթուղթք		— —
Պանք Օթօման		493 75
Դրեսի Լիոնէ		517 50
» Ֆոնսիէ		1340
Բաժնեհատոս Լիոնի		1268 75
Յուէզի ջրանցք		2162 50
Ռուսական 5 0/0 1877ի		100 3/8
Իտալական Ռանթ		97 65
Եգիպտական միացեալ		326 25
Իսպանական (արտաքին)		56 1/2
Բրիւօրիթէ Թիւրք		36
5 0/0 Հելլենական		268 75
Զէց Լոնտոյի վրայ		25 18

ՓԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 10 փետրուար, ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0		109 30
Օսմանեան քսանսոլիտ Սերի Դ.		14 72 1/2
Եգիպտական		326 25

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲՕԲՈՒՐԻ

Ց. ԷՖ. ԱՍԱՏՈՒՐԻ

ԼԻՈՎԼԷՊԻՃԻ ՀՕՐ ՀՕՐ ՕԷԲՅԱՆ ԴՊԱՍԱԾ

(ԴԱՇՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ)

Վաճառման կեդրոնատեղին է Պոլիս Հավիտենական ճառատէսի, Թ. 34, Արամեան էֆէնտիի թղթավաճառանոցը։

ԻԼԱՆ

ՊԱՂՊ ՍԷՐԱՍԷՐԻ

Ալասոնեա ճիչէթինտէ վէ միլկագ մէվկատիէ պուլունան ճէնուտը ճէնապը միլիւքեանէ իչուն պին իւչ եիւզ իքի սէնէսի մարը իպթիտասընտան ինթիպարէն չուապթը նիհայէթինէ գասար լիւզումի օլան լահմին չէրայիթը մուդարրէրէսի իլէ պէհէր գըլչէսի տէօրթ ղրուշա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ պին իւչ եիւզ պիր սէնէսի շուպթը բուամինին երկիրմինճի կիւնիւ գարարը դաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթայա թալիպ օլան վէ չէրայիթինի աղնամագ իսթէյէնլէրին էվվէլճէ մագամը սէրասկէրի լէվազիմամը ուսմանիպէ տաբիրսինէ կէլմէկլէրի իլան օլունուր։

1—3

29 քեանունի սանի 1886

ԷՎԳԱՖԸ ՀԻՒՄԱՑՈՒՆ

Էվգաֆը Հիւմայուն վարիտաթը ուսումնիյէ իտարէսինտէ պէհէր կիւն միւզայիսէլերի իհրա օլունմագտա օլան աթիւիւզիքը մահկիւլաթը մուայէէն օլան 4 հաֆթա միւատէթի իլանընտան իքինճի հաֆթասը օլան իչպու 1301 սէնէսի քեանունը սանինին 27ինճի բազար երթէսի կիւնինէն իթիպարէն շուապթը ճիւնճի բազար իրթէսի կիւնինէ գատար 1 հաֆթա զարֆընտա թասլիպ օլանլարըն գրյմէթը մուհամմէնէսինին էօշիրինէ միւսաբի թէէսին ագէչի իլէ պէրաբեր իտարէի մէգթիրէյէ միւրաճաաթ իթիմէլերի լազըմ կէլէճէկի ճինճի տէփա օլարագ իլան օլունուր։

· 67 · 15000 · —Զարշուի քէպիրտէ Գազազը Օրթա օսգաղընտա Հարէմէյն կէսիքեաթընտան թէրպիէն 12 մէթրո արաատէ չէհրի 30 զրչ քիրալը քեարկիր 1 պաղ խաֆաֆ տիւքքեանը կէտիկիէնին պլէթինէն։

· 21 · 1500 · —Զարշուի քէպիրտէ Գալըպչաքը Հասան մահալլէսինտէ Գավուգճը խանը օսգաղընտա Էվգաֆ կէսիքեաթընտան թէրպիէն 45 մէթրո արաատէ չէհրի 60 զրչ քիրալը ախշամ 1 պաղ հալաճ տիւքքեանընին կէտիկիէնին բուպ հիսսէսի։

· 58 · 2500 · —Մէվլէվի խանէ գարուսընտա Գօրուգ Մահմուտ մահալլէսինտէ Կիպլիճէ Էվլիյա սօգաղընտա Գարա Զէյնէպի զատէ սօգաղընտա Հիւսամէտտին էֆէնտի վագֆընտան թէրպիէն 45 մէթրո արաատէ 2 օտա վէ 1 սուֆա վէ 1 գույու վէ 35 մէթրո պաղչէյի միւշթէմիլ ախշամ 1 պաղ մէնզիլին նըսֆ հիսսէսի։

· 43 · 500 · —Սամաթիատա Ապտի չէլէպի մահալլէսինտէ Գրիգոր Գալֆա օսգաղընտա թէրպիէն 24 մէթրո 1 զրֆա պաղչալ տիւքքեանը արսասընին էվգաֆ կէսիքեաթընտան կէտիկիէնին նըսֆ հիսսէսի։

· 24 · 667 · — Զարշուի քէպիրտէ Եօրկանճըար իչինտէ Լութֆուլլահ էֆէնտի օսգաղընտա Ճանֆիւա խաթուն վագֆընտան ախշամ 1 պաղ հալաճ տիւքքեանընին 6 հիսսէսէն 1 հիսսէսի։

· 52 · 3750 · — Ագսէրայտա Քեսթիպ Միւսլիհէտտին մահալլէսինտէ Ճէրրահ բաշա ճամատէսինտէ թէրպիէն 60 մէթրո արաատէ Ֆէվզինտէ 2 օտայը միւշթէմիլ վէ սէնէվի 150 զրչ քիրայա միւթէհամիլ 1 պաղ ախշամ տիւքքեանընին էշկամ Ահմէտ էֆէնտի վ

ՖԷՆԻՔՍ PHOENIX FIRE OFFICE

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴԴԵՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐԸ ԿԱՆՑՆԻՆ 900,000 Անգլ. Ոսկի, ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ, ԱՒԵԼԻ ՔԱՆ 1,000,000 Անգլ. Ոսկի

ՎՆԱՍՎՃԱՐԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ց31 Դեկտեմբեր 1885 14,000,000 Անգլ. Ոսկի

ՀԻՄՆԵԱԼ ԻԼՈՆՏՈՆ 1782ԻՆ

Ֆէնիքս իւր սէրանց մէջ ունի Անգլիոյ ամենէն հարուստ և հարգածանօթ դրամատեարքն, այսու քնծայելով ամենակատարեալ ապահովութիւն իւր յոճախորդաց։ Ապահովագրութիւն ընդդէմ հրդեհի ամէն տեսակ անշարժ կալուածոց, կրասեաց և ապրանաց վրայ, ի Ղոլիս և յարուարձանս, կատարեալք ձեռամբ ստորագրելոց որք լիակատար զօրութիւն ունին անմիջապէս և առատաձեռնութեամբ կարգադրելու վնասներն և կորուստներն։

Թիւ 8 Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Ղալաթիա — Գործակատարք ՓԻԼՈՆԱՐԻՏԻՍ ԵՒ ԸՆԿ.

ՀՐԴԵՀԻ ԹՇՆԱՄԻՆ

Բացարձակ ապահովութիւն վաւերացեալ ի տիեզերս։ Հնորհիւ ՀԷՑՈՒՆԱՐՑ ի կատարելագործեալ կրքնատներու որք ձեռքով կը գործածուին։

Գործածելու եղանակն. Շիշը կրակին վրայ նետեցէք այնպէս որ կտրի. դուրս ելնող կաղն անմիջապէս կը մարէ բոցերը։

Հարիւրաւոր հրդեհներ այսպէս մարած են հնորհիւ այս կրքնատներուն։

Ցոյժ շահաւէտ պայմաններ ու չափաւոր գիներ։

ՄԹԵՐԱՆՈՑ ի Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 8 և Զագմագճըլար Էօգուշու, Թիւ 35

Լ. Ֆէնարի մահալլէսինտէ Նուրը Օսմանկէ ի ճատաէսինտէ Քէօրրիւլիւ Մէհմէտ բաշա նվագ Քրնտան թէրպիէն 18 մէթրօ արսատէ չէհրի 80 ղրշ. քիրալը 1 պաղ քեարիր հասած տիւքքեանրնքն նըսիբ հիսէսի։

17 Տ. Թէքբար 6000. —Գատը դարիյէսինտէ Հասարքը զատէ սօգաղընտա Սուլթան Սէլիմ Խանը դատիմ վագ Քրնտան 1216 մէթրօ 1 դրթա պաղչէ մահալլինին նըսիբ հիսէսի։

8 Տ. 10. —7800. — Թօրխանէտէ Ճիհանկիր մահալլէսինտէ Եէնի էշէմ սօգաղընտա Պաղիրկեան Ալի աղա վագ Քրնտան կմէրպիէն 78 մէթրօ արսատէ 3 օտա վէ 1 նուֆա վէ 1 գույու վէ 30 մէթրօ պաղչէյի միւշիթիվը ալաշալ 1 պաղ մէնզիլին նըսիբ հիսէսի։

10. 8000. —Սուլթան Սէլիմտէ Ճաֆէր Սու պաղը մահալլէսինտէ Մէքմէկ սօգաղընտա թէրպիէն 80 մէթրօ Գարա Մէհմէտ պէյ վագ Քրնտան 1 դրթա մէնզիլ հիսէսի։

98. 5000. —Գուզկունճուդ գարիյէսինտէ վէ ճատաէսինտէ թէրպիէն 76 մէթրօ արսատէ մէրհումի Ֆէյզուլլահ էֆէնտի վագ Քրնտան 76 մէթրօ արսատէ չէհրի 150 ղրշ. քիրալը քեարիր 1 պաղ կազինօնրն 16 հիսէսէն 1 հիսէսի։

(1) Ճիւմէլէրէն պաշլարընտաքի հիզատա պուլունան բագդամար մահիւլաթնընումէրօլարընը, իքինճի հիզատաքիլէր գէյմէթը մուխամմէնէլերի, վէ իւչինճու հիզատաքիլէր՝ պէտէր միւզայէտէլերինի պիտրիմքաթ տիրլէր։

ԻԼԱՆ

ՊԱՌՊ ՍԷՐԱՍՔԵՐԻ

Նիզամիյէ էլպիսէ անօպարը իչիւն եվրօքաքեարի կիւյեղ եւին դագան, արշունը ճէտիտ եէտի եիւղ էլի պին, պէհէր արշունը ճէտիտի ալթը բարայա։

Իւչիւնճի օրտուլի հիւմայուն իչուն Մանասթիրտա թէպիմ օլընմագ իւզրէ գալին քէթան պէզի արշունը ճէտիտ եէտի պին, պէհէր արշունը ճէտիտի պէշ ղրուշ օն բարայա։

Ասարիրի ճէնապը միւիւքեանէ իչուն շուրուբը մուգարրէրսինէ վէ իթթիֆաղ օլընանին մանէլէրինէ թէվֆիգ ամբարտա օլընմագ իւզրէ միւնագասայէ գօնրլան պարատէ մուրագամ իւրի գալէմ էշեանրն Շուպարը ռումինին իւչինճի բարար իրթէսի կիւնինէ գասար պէհէր կիւն մինագասարը պիր ճէրա մէգրիւր կիւնտէ գարարը գամիսի վիրիլէճէկինէն ի. դա իթմէյէ թալիգ վէ տէօրտիւնճի սալը կիւնի եիւզտէ պէշ թէնգրիկնէ բարիպ պարտանարրն մագամը Սէրասքերի լէվազիմաթը ուսմանիէ տարէսինէ կէլմէյէրի իլան օլունուր։

27 քանունի սանի 1301

3—3

ՔԷՄՄԸՐԻԹԻ ՄՍԵՂԷՆ ԲԷԲՐՈՆ

ՈՒՏԵՍՏ ՀԻՄԱՆԴՈՑ ԵՒ ԱՊԱՔԻՆՈՂԱՑ ՀԱՄԱՐ

Ախորժելի համ և հոտ ունի, դիւրաբաղում է և մանաւանդ ամենագրգռելի դարման է ստամոքսի տկարութենէ նեղուող հիւանդաց համար։

ՊԱՏՐՈՍ Վ. ԿՈՍՏԱՆԴԻՐ. Ոսկեայ միտալ 1885ի Անվերջայի համաշխարհային ցուցահանդէսին մէջ։

կը ծախուի գլխաւոր դեղարանները

Բէրա, Բրիտանական դեղարան — Պոլիս, Վ. Ծանոյի դեղարան
» Ֆրանսական » — » Քիւչիւքեան եղբ. »

ԸՆՏԱՆԵԱՑ ԵՒ ՕՐՀԵՍՏԻՑ ՀԱՄԱՐ

ՍԻՆԿԷՐ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԵՒ ԼԱՒԱԳՈՅՆ

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅՆԵՐԸ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՄԻԱՅՆ

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑՆԵՐԸ

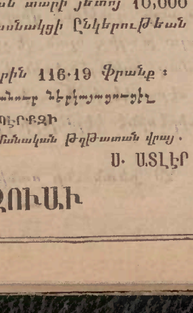

Ղալաթիա, Կալանի խան, 2
Պոլիս, Մահմուտ բաշա, 90
Բէրա, Մեծ փողոց, 208

Նեքէյացուցիչ Թուրքիոյ համար
Կ. ՆԻԷՏԼԻՆԿԻՐ

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԻՆ

Ամեն ճշմարիտ մեքենայ կը կրէ թուին վրայ Singer Manufacturing Company և վրան Գործարանին նշանը։

ԶՐԻ ԱՇԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ.—ՁԱՓԱՒՈՐ ԳՆԵՐ
ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆ

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԵԿԱՄՏԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Ի ՎԻԵՆՆԱ Հաստատեալ 1858ին

1883 Դեկտեմբեր 31ին երաշխաւորեալ հասոյթն էր 80,711,893·45 ֆրանք։

Ապահովագրել տուող անձինք մահուան պարագային մէջ տարեկան բաժիններէն % 25 չափ կրնեն։

Ապահովագրել տուող անձինք կենաց պարագային մէջ ապահովագրեալ դրամագլուխներէն մինչև 41 ½ % չափ կ'ընեն։

ԽԱՐԻՍԽ ընկերութեան կատարած գլխաւոր գործողութիւնքն են.

Ա. Ապահովագրութիւն մահուան պարագային մէջ։ Օրինակ.

35 տարեկան անձ մը 286 ֆրանքի տարեկան բաժին մը կը վճարէ իւր ժառանգորդաց ապահովելու համար 10,000 ֆրանքի դրամագլուխ մը, վճարելի իւր մահուանէն յետոյ և որ իրեն իրաւունք կուտայ շահուց մասնակցիլ իւր ապրած միջոցին։

Բ. Ապահովագրութիւն կենաց պարագային մէջ (Օժիտք)։ Օրինակ.

Մէկ տարեկան եղած միջոցին ապահովագրեալ տղայ մը քսան տարի յետոյ 10,000 ֆրանքի դրամագլուխ մը պիտի ստանայ. սակէ զատ, պիտի մասնակցի Ընկերութեան 85 % շահուց՝ 293·30 ֆրանք տարեկան բաժնոյն փոխարէն։

Վերջանայ վճարելի կրկին ապահովութեան բաժին է տարին 116·19 ֆրանք։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր Ներկայացուցիչ
ՄՈՐԻՍ ՊԷՐԷԶԻ

Գլխաւոր նակ. Ղալաթիա, Վշլօտա փողոց, Թիւ 29, Գերմանական Թղթատան վրայ.
Ընկերութեան տեղեկատուն է Ս. ԱՏԼԷՐ

ԶՐԻ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ԱՄԵՆ ԼԵԶՈՒԱՒ

ՀԱՆՐԱՊԱՏԱՅԻՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

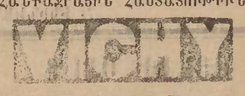

ՎԻՇԻ

Վարչութիւն, Փարիզ, 8, Պուլվար Մոնմարթր.

Գրասենեակ (գլխաւոր Ալիէն)

ԿԱԼՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Վարչութիւն Փարիզ, 8, Պուլվար Մոնմարթր

GRANDE GRILE. — Աւշային տկարութիւնք, մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, լեարդի և փայծաղի խցումն, նեարդի գործարանաց խցումնք, մաղձային քար և այլն։

HOPITAL. — Մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, ստամոքսի ծանրութիւն, գծուարամարսութիւն, տխորժակի պակասութիւն ստամոքսի, ջղացաւ, անմարսութիւն։

CÉLESTINS. — Երիկամանց և փամփուշտի տկարութիւնք, միզական ուռաղ և միզական քար, յօդացաւ, շաքարախտ (Տիաբէտիթ), սպիտակուց – միզական (Ալբումինուրի)։

HAUTERIVE. — Երիկամանց և փամփուշտի տկարութիւնք, ուռաղ, քար, յօդացաւ, շաքարամիզութիւն, սպիտակուց – միզական։

Ազդուրին անունը պէտք է փնտռել միշերու քարսիլին վրայ։

Պոյոյ ամեն դեղադրծաց և դեղավաճառաց քով կը գտնուի։

ԱՑԷՐԻ ԶԷՐԻ ՓԷՔԹՈՐԱՆ

Աչէրի Զէրրի Փէքթորան արագապէս կը բուժէ հարբուղները, հազերը, կոկորդի վէրքը, փողացաւը, բորբոքումն հազագի, բորբոքումն ընչափողի, ընչարգելութիւն եւ։

Այս դեղը հրաշալի կերպիւ կը զօրացնէ տկար թոքերը, կը հանդարտեցնէ թոքային գրգռումները, և կասուցա հազի և յառաջացեալ թոքախտի համար միակ դարմանն է, որ հզօրապէս կ'սփոփէ ու կը կազդուրէ։

Աչէրի Զէրրի Փէքթորան՝ որ այնքան մեծ հմտաւ ստացած է իրարու ամենէն հզօրագոյն դարմանն զոր պիտութիւնն ի լոյս ընծայեց, ընդհանուր կոկորդի և թոքային տկարութեանց վերայ ունեցած ուժգին և միօրնակ նուաստող ազդեցութեամբն է, որով միանգամայն իւր առաքինութեանց քաջատգէտն և պաշտպանը կը հանդիսանայ։

Զկայ դեղ մի որ կրնայ այնքան կարեւոր լինել հիւանդին քան գոյս, և դամուելի արժանիք ունենայ նորա կատարեալ վստահութիւնը դրաւելու։

Զէրրի Փէքթորան ընտանեկան զործածութեան համար եղած ուրիշ դեղերէ գերազանցն է և համեղ, քանց շատ համելի լինելով փոքր տղայք. չաս դիւրաւ կ'առնուն։ Կեղրոնատեղին է Ս. Մ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐԱՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆ, ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։

Նաեւ կը ծախուի քաղաքիս մէջ այլ և այլ դեղագործաց քով։

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ

Որ կանոնաւորապէս կը բանի Լիվերբուլ և Ամերիկայ գծէն.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ամերիկան	2500	Յաւոնեան	3700
Անգլիական	2500	Գլասկեան	3700
Անտարուզեան	2500	Գլասկեան	3700
Ամերեան	2500	Իպերիան	5500
Ամերիկան	3700	Իսպերիան	5500
Պավարիան	6000	Իսպրիան	5500
Գուլիարեան	6000	Լիսպան	2200
Քասթելեան	800	Լիվերբան	2500
Նայրեեան	2000	Լիսպոն	800
Տուրոյ	700	Օրոթոյ	700
Էնճիլզեն	3700	Ռերոթան	3800
Ֆրանկան	3700	Վալենսիան	6800
Ֆրանկոնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Լէյպլան շոգենաւը, նաւապետ Պօլ, զանազան վճառքով ամսոյս 18ին ստամ կ'ըսպասուի։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ. ԷՏՈՒԱՐԴ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միւլէթ խան, Ղալաթիա.

Նաւատեսաք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվերբուլ

Գործակալներնիս
Կ. Պոլիս, Նուսուրա Լաֆոնտէն.
Ճիւրաղար, Պ. Պ. Քարվէր Եղբարք
Անլէքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.
Մալտա, Ա. Քամիլիերի.
Շերա, Ա. Մ. Մավրոկօրտատոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդօլ և ընկ.
512

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լէյլբրուլ և Մէքսիկոյի դէպ բանող ընդհանուր.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանորուս	4200	Օսայրիս	3000
Ֆէրոս	4000	Նէրթիս	3000
Ամանդի	4000	Բէրտ	3000
Ալեսսոդրիս	3250	Գլասկոգ	1700
Թիրոս	3250	Լօրիս	800
Մակտաչա	3250	Ալինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սէտիլ	700
Ալֆինաս	3000		

Ագլանդէյ շոգենաւը, նաւապետ Լօբէտ, Լիվերբուլէն ասա հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Թիպա շոգենաւը, նաւապետ Տրֆֆի, ամսոյս դէպի 10ին, ուղղակի Լիվերբուլ պիտի երթայ։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈՒ, և ԸՆԿ.
Մէյտանլըգ փողոց,
Ուիթոլ խան

ՁԻՇՄԻՆ ՄՈՍ և ԸՆԿ
513 31, Աէյտս Սգրիդ, Լիվերբուլ

ԲԱԲԱԵԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լէյլբրուլ, Մէքսիկոյի և Օրեսայի դէպ կանոնաւորապէս բանող

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Գէրա
Աբարան	2,500	Ռոճերս
Աղբատիա	2,500	Քրուիքշանք
Լաքոնիա	2,500	Ուիլար
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Ռումէլիա	2,800	Ֆոթերգիլ

Բալտ շոգենաւը, նաւապետ Ուստինկդրն, փետրուար 12ին Պարմուտէն ասա դասնալով Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի։

Աբրամոֆ շոգենաւը, փետրուար 7ին Լիվերբուլէն ասա կ'սպասուի։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն գիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
513 Գործակալ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՊԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէյլիայ և Բիրէյ դէպ կանոնաւորապէս բանող

Մեծ շոգենաւն փետրուար 10ին պիտի մեկնի ի Հալէպ։

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈՒԹ ԲՐՊՈՒԼ
Թիւ 17–18 Քիւչիւք Միւլէթ
514 Մոսկանէ փողոց, Թիւ 141

ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ընդ դէմ Անգլիա, Կ. Պոլսոյ և Օրեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՐԼՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանս	2,000	Լէքսանդրս	4,500
Անճելս	3,000	Մարճելիս	4,500
Ամիս	1,300	Մարսոլիա	2,500
Պասսանս	3,500	Մալս	2,000
Պորտիս	2,200	Նէրս	2,000
Պրամս	2,000	Օթելլս	5,000
Գէլրս	2,600	Ոլանտս	3,000
Գալիբոս	2,500	Դրանգս	1,500
Գամմս	2,100	Դրոս	2,000
Գրաս	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գոսն	2,700	Բալերմոս	3,200
Տիտս	2,500	Բասգէս	1,700
Տօմիս	1,800	Քիրս	2,800
Իրաքս	2,600	Թիարթս	1,400
Տրաքս	2,600	Ֆիանարս	3,200
Ցալքան	800	Ֆոլս	3,000
Ցիտս	1,700	Ֆոմանս	3,500
Ցիամիկս	1,600	Ֆամէս	3,500
Կալիբս	5,500	Ֆալիրնս	4,000
Կիպանս	2,200	Ֆաբիս	2,000
Կօզս	1,800	Սիլվիս	2,000
Կրոսնս	2,200	Սօրենգս	4,300
Հանկս		Թասաս	1,200
Հերս	2,000	Թ. Ուիլսրն	3,000
Հիտալիս	3,000	Թիկեր	1,300
Հիւմանդրգ	1,200	Թօլլամս	2,300
Ճիս	2,300	Քանգս	3,600
Քէլրս	2,000	Նէլսոս	1600
Քօմիս	2,200	Զէլրա	3,000
Լեռ	2,000	Զէրս	4,100

Թօլլամ շոգենաւը, նաւապետ Մաւրի, ընդհանուր վաճառքով Հալէպն ասա հասած պարպած և յԱմերիկա ուղեւորած է։

Մարիս շոգենաւը, ընդհանուր վաճառքով Հալէպն մեկնած է փետրվար 1ին, և 18ին ասա կսպասուի։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւնք ընծայած։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԵՏԵՐԻՔ ՀԻԼՏ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք
Թիւ 17–18, Քիւչիւք Միւլէթ խան, Ղալաթիա
514

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՍ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՑԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1886 Յունուար 1 Շաբաթ օրէն սկսեալ մինչև Յունուար 31

(Բաց է կիրակի օրերէն) Եւրոպական եկեղեցի կամուրջ յէնող շոգենաւոց երթեւեկութեան ժամերը

Ժ. Ա. — Թ.
) 2 45 Ր. և Ա. Գավ. Եէնիմ Մէզարպ. Պէօյ. Թարապիա Եէնիքէյ (Եէնիքիւղի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 48
) 3 — Եէնիք. Մէթն. Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպ. (Ա.ղնավ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 19
(Ուրբաթ օրերը Ա.ղնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. պիտի հանդիպի)
3 30 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէշ. Թար. Եէնիք. Մէթն. Միրկ. Պոյաճ. Ր Հիսար Պէպ. (Պէպ. պիտի հաղորդակցի) 20
4 45 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէշ. Թար. Եէնիք. Մէթն. Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար. Պէպէք. Ա.ղնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 33
5 45 Եէն. Մէզ. Պէշ. Թար. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպ. Ա.ղնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշ. 23
7 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարապ. Պէյդօզ Բաչլպ. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտիլ. Ա.ղնավ. Զէնկ. Պէյլէր Օրթաք. Գուզ. Պէշիք. Իսկ. 25
8 45 Ա. և Ր. Գավ. Եէնիմ. Մէզարպ. Պէշ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպ. Ա.ղնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. (ուրբաթ օրերը Մէթնէթա պիտի հանդիպի) 20
10 — Մէզարպ. Պէշ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Ա.ղնավ. Օրթաք. Պէշիք. 28

Ա.ղնավարքէնէն կամուրջ յէնող շոգենաւոց ժամերը

) 2 10 Պէպ. Ա.ղնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. 28
) 2 55 Ա.ղնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. Գապ. 25
) 3 35 Պէպէք Ա.ղնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. (բացի ուրբաթէ) 28
) 4 10 Ա.ղնավ. Գուրու. Օրթ. Պէշիք. Գապ. 18
) 4 45 Պէպ. Ա.ղնավ. Գուրու. Օրթաք. Պէշիք. Գապաթ. 19
11 15 Հիսարեն ուղղակի կամուրջ 25

Ասիական եկեղեցեն կամուրջ յէնող շոգենաւոց ժամերը

) 2 — Վանիք. Զէնկլ. Պէյ. Գուզկ. Գապթ. 33
) 2 25 Պէյդ. Բաչլպ. Ր. Բ. Մաս. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտիլլի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 23
) 3 — Գանտիլ. Վանիք. Զէնկէլ. Պէյլերպ. Գուզկ. Պէշկեթաշ 21
3 45 Պէյ. Թար. Պէյդ. Բաչլպ, Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկք. Պէյլ. Գուզկ. Պէշ. 17
4 — Գանտիլ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իսկ. 4

) Այս նշանը կրող շոգենաւք Յունուար 16էն սկսեալ քառորդ մը առաջ պիտի երթեւեկեն։

8 45 Պէշիք. Թարապ. Պէյդ. Բաչլպ. Գանլրճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Զէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Իսկիւսար (Ուրբաթ օրերը Ր. Բ. Մահ.) 21
10 20 Գանտիլիէն ուղղակի կամուրջ 23
11 5 Պէյլերպէյլիէն ուղղակի կամուրջ (Բացի ուրբաթէ) 19
11 10 Գանտիլիէն ուղղակի կամուրջ 33

(Բաց է կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եկեղեցի երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

3 — Պէշիք. Օրթաք. Գուր. Ա.ղնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Մէթն. Եէնի. Թար. Պէշ. Մէզարպ. Եէնիմ. 33
4 — Գապաթ. Իսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Զէնկէլ. Ա.ղնավ. Գանտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլրճ. Միրկ. Եէնիք. Բաչլպ. Պէյդ. Թարապ. Պէշ. Մէզ. Եէնիմ. 25
5 30 Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ա.ղնավ. Պէպէք. Ր. Հիսար Պոյաճ. Էմիրկ. Մէթն. Եէնիք. Պէյդ. Թարապ. Պէշիքաք. Մէզր. Եէնիմ. և Գավաղներ 20
6 45 Իսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլեր. Զէնկ. Ա.ղնավ. Գանտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլրճ. Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէշ. 21
8 30 Պէշիք. Օրթ. Ա.ղնավ. Պէպ. Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Մէզարպ. Պէշ. 28
10 40 Ր. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Մէթն. Եէնիքէշ, Թարապիա, Պէյլի. Մէզար. Եէնիմ. 18
11 10 Եէնիք. Թարապ. Պէշիքաք. Մէզարպ. Եէնիմ. 20
11 35 Պէպ. Ր. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Մէթն. Եէնիք. 19

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՅՈՒՍԻՍԱՅԻ ԵՒ ՄԱՐՈՊԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէյլիայ և Բիրէյ դէպ կանոնաւորապէս բանող

Մեծ շոգենաւն փետրուար 10ին պիտի մեկնի ի Հալէպ։

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈՒԹ ԲՐՊՈՒԼ
Թիւ 17–18 Քիւչիւք Միւլէթ
Մոսկանէ փողոց, Թիւ 141
514

ԻՒՍԿԻԻՏԱՐ ԵՐԹԵԻԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իսկիւսարէն	Կամուրջէն	Կամուրջէն	Իսկիւսար
2 —	6 30 Պէշիք	— —	8 15
2 30	7 —	2 15	8 45
3 —	8 15 Պէշիք	2 45	9 15 Պէշիք.
3 30	9 —	3 20	9 50
3 45 Ֆէրպօթ	9 30	3 50	10 15 Պէշիք
4 —	10 — Պէշիք	4 20	10 40 Գ. *
4 30	10 25	4 50 Պէշիք	11 —
4 40 Վոսփոր	10 50 Գ.	5 20	11 25
5 5	10 55	5 50	11 50
5 15	11 25	6 15 Պէշիք	12 5
5 30	11 40 *	7 —	12 5 Գ. *
6 —	12 5		

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւսարէն	Կամուրջէն	Կամուրջէն	Իսկիւսար
— —	7 —	2 —	7 —
2 —	8 10 Պէշիք	2 25	8 15
2 30	8 45	2 55	9 — Պէշիք
3 —	9 30	3 25	9 35
3 30	9 55 Պէշիք	3 55	10 — Պէշիք
4 —	10 25	4 25	10 35
4 30	11 —	4 55	11 15
5 —	11 35	5 25	11 50
5 30	12 5	6 10 Պէշիք	12 5
6 15 Պէշիք			

* Այս երթեւեկութիւնք Հրէից տօներուն եւ ուրբաթ օրերը չպիտի կատարուին։

Կամուրջէն Ա.ղնավարքէնէ եկեղ երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

) 3 — Ուղղակի Պէշիք (բացի ուրբաթէ) 28
) 3 40 Ուղղակի Ա.ղնավարքէյ 18
) 4 10 Ուղղակի Պէշիք 19
10 20 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Ա.ղնավ. Պէպ. Ր. Հիսար (Ա.ղնավար եկող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 25
11 — Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ա.ղնավ. Պէպ. Ր. Հիսար Պոյաճ.քէշ 21
11 30 Պէշիք. Օրթ. Գուրու. Ա.ղնավ. Պէպ. 33
12 5 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Ա.ղնավ. 25

Կամուրջէն Ա.ղնավան եկեղ երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

3 25 Ուղղակի Գանտիլի 4
4 — Իսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Զէնկ. Վանիք. Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլրճ. Բաչլպ. Պէյդ. Եէնիմ. (Ուրբաթ օրերը Ր. Բ. Մահ.) 23
9 25 Պէշիքթաշ, Գուզկունճա. Պէյլեր. Զէնկէլ. Վանիք. Գանտիլ. (Գանտիլեր գացող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 23
10 15 Գանտիլի Ա. Հիսար Գանլ. Ր. Բ. Մահ. Բաչլպ. Պէյդ. Թար. Մէզ. Գանլ. 17
10 15 Պէշիք. Գուզկ. Պէյլեր. Զէնկէլ. Վան. Գանտիլի 33
10 40 Իսկ. Գուզկ. Պէյլեր (Բացի ուրբաթէ) 19
11 10 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլրճ. Բաչլպ. Պէյդ. 23
11 40 Գապաթ. Գուզ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. 28

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵԻԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

3 30 Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
5 — » »
10 35 » » (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 30 » » (կիրակի օրեր Ժ. 11ին)
3 — Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 30 Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ
10 20 Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 5